

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

20. Yüzyılda Osmanlı Devleti	3
Mustafa Kemal'in Hayatı	6
31 Mart İsyanı	11
Trablusgarp Savaşı.....	11
Balkan Savaşları.....	13
Etkinlik ve Test Çalışmaları.....	16

MİLLİ UYANIŞ - BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ADIMLAR

Büyük Savaş Başlıyor - I. Dünya Savaşı	26
I. Dünya Savaşı'nda Taraflar	28
Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Girmesi	29
Mondros Ateşkes Antlaşması.....	36
Cemiyetler.....	41
Millî Mücadele Başlıyor (Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi).....	43
Birinci TBMM'nin Açılması	51
Sevr Antlaşması.....	55
Etkinlik ve Test Çalışmaları.....	57

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

A) 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti

1900'lü yılların başında Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıya sahipti. Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde birçok millet yaşamaktaydı. Bunun yanında Dağılma Dönemi'ni yaşayan Osmanlı Devleti, içte ve dışta birçok sorunla mücadele etmek durumunda kalmıştı. Bu sorunların oluşmasında Avrupa'da meydana gelen bazı olayların da etkisi vardır.

1. Coğrafi Keşifler: Osmanlı Devleti'nin İpek ve Baharat Yolu'nun denetimini ele geçirmesinden sonra Avrupalılar, Uzakdoğu'ya giden yeni yollar aramaya başlamıştır. Pusulanın geliştirilmesi, cesur gemicilerin yetişmesi, büyük gemilerin yapılmasıyla İspanyol ve Portekizli gemicilerle Coğrafi Keşifler başlamıştır. Ümit Burnu keşfedilmiş, Hint Deniz Yolu bulunmuş, yeni kıtalar keşfedilmiş ve Dünya dolaşmıştır. Böylece Avrupa zenginleşmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin elinde bulunan yolların önemini kaybetmesi Osmanlı Devleti'ne ekonomik zarar vermiştir.

2. Rönesans: İtalya'da başlayan bilim, sanat, edebiyat, mimari gibi alanlarda meydana gelen gelişmelerdir. Zenginleşen Avrupa'da bilim ve sanat gelişmiştir. Yeniden doğuş anlamına gelen Rönesans yaşanmıştır. Böylece Avrupa'da araştırma, inceleme, deney ve gözlem ön plana çıkmaya başlamıştır.

3. Reform: Almanya'da başlayan Reform hareketi ile gelişmenin önündeki din engeli kaldırılmıştır.

Dikkate Al

Rönesans ve Reform hareketleri ile Avrupa'da gelişmenin önündeki engeller kaldırılmıştır. Avrupa bundan sonra birçok alanda hızla gelişmeye başlamıştır.

4. Aydınlanma Çağı: 18.yüzyılda Avrupa'da başlayan bu düşünce ile deneyim, gözlem, deney, araştırma ön plana çıkmış, Avrupa'da bilim gelmiştir. Osmanlı Devleti'nde ise geleneksel yöntemlerin devam etmesi, Osmanlı Devleti'nin Avrupa karşısında bilim alanında geri kalmasına neden olmuştur.

5. Fransız İhtilali: 1789 Fransız İhtilali dünyada milliyetçilik akımı yayılmıştır. Böylece büyük imparatorluklar içinde yaşayan azınlıklar bağımsızlık isyanları başlatılmıştır. Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıya sahip olduğundan Balkan ulusları isyan etmiştir.

Osmanlı Devleti'ne bağımsızlık için ilk isyan eden topluluk Sırp, ilk bağımsız olup ayrılan topluluk ise Yunanistan (Rumlar) dır. Osmanlı'dan ayrılan son Balkan topluluğu ise Arnavutlar'dır.

6) Sanayi İnkılabı: Buhar gücünün fabrika ve sanayide kullanılmasıyla İngiltere'de Sanayi İnkılabı (Devrimi) başlamıştır. Böylece büyük fabrikalar kurulmuş ve seri üretim başlamıştır. Bu durum ham madde bulma ve üretilen malların satılması için pazar arayışına sebep olmuştur. Böylece başta İngiltere ve Fransa gibi ülkeler sömürgecilik yarışına girmiştir.

Fransız İhtilali

Osmanlı Devleti, sanayileşemediği için el tezgâhlarında üretilen mallar ihtiyacı karşılayamamış, Osmanlı Devleti Avrupa'ya ham madde verip üretilmiş mal alan bir ülkeye dönüşmüştür.

Unutma!

Sömürgecilik: Bir devletin kendi ülkesinin sınırları dışında farklı bir bölgeyi işgal ederek orada yönetim kurması, ekonomik ve siyasi çıkarlarını o bölgeden sağlamasıdır.

Unutma!

Kapitülasyon: Bir ülkenin yapılan Bir antlaşma ile başka bir ülkeye tanıdığı ekonomik, siyasi, hukuki vb. alanlardaki ayrıcalıklardır.

Dikkate Al

Osmanlı Devleti, Avrupa'nın açık pazarına dönüşmüştür.

Dikkate Al

Sanayi İnkılabı ile Osmanlı Devleti'nde bir esnaf teşkilatı olan Lonca Sistemi çökmüştür.

7. Tanzimat Fermanı (1839): Bu ferman ile Osmanlı Devleti'nin amacı ülkede yaşayan tüm halkı eşit kabul ederek azınlıkların isyan etmesini önlemektir. Ancak Osmanlılık düşüncesiyle yayınlanan ferman işe yaramamış ve azınlıklar isyan etmeye devam etmiştir.

8. Islahat Fermanı (1856): Bu fermanla azınlıklara yeni haklar verilerek devlete bağlılığı artırmak amaçlanmış ama işe yaramamış azınlık isyanları devam etmiştir.

9. Birinci Meşrutiyet (1876) ve Kanun-ı Esasi: Meşrutiyet yönetim şekli olarak padişahın yanında bir meclis açılarak ülkenin bu iki güç tarafından yönetilmesidir.

1. Dünya Savaşı Öncesi Avrupa

Osmanlı Devleti'nde II. Abdülhamit döneminde Osmanlılık düşüncesiyle Jön Türkler' (Genç Osmanlılar) in girişimi ile I. Meşrutiyet ilan edilmiştir. Amaç= Açılacak mecliste gayrimüslim vekillere de yer verip devlete bağlılığı artırmaktır. Hatta Kanun-ı Esasi (Anayasa) ilan edilmiştir. Ancak bu girişim de başarıya ulaşmamıştır.

10. İkinci Meşrutiyet (1908): İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin girişimleri sonucu Türkçülük (Turancılık) düşüncesiyle ilan edilmiştir. Ancak istenen birlik ve beraberlik durumu oluşmamıştır.

Sonuç olarak, Osmanlı Devleti, Avrupa'da meydana gelen gelişmeleri takip edememesi, içte ise toplumsal huzurun sağlanamamasından dolayı 20. Yüzyılda Osmanlı Devleti, Dağılma Dönemi'ni yaşamıştır.

Osmanlı Devleti'nde Dağılma Dönemi yaşanırken bazı Osmanlı aydınları devleti çöküntüden kurtarmak için farklı fikir akımları ortaya atmışlardır.

1. Osmanlıcılık: Devletin sınırları içinde yaşayan etnik ve dini farklı toplulukları eşit kabul edip devlete bağlılığı artırmak ve devleti yıkılmaktan kurtarmak amaçlanmıştır.

Ziya Paşa, Mithat Paşa, Namık Kemal vb. bu fikri desteklese de milliyetçilik akımının etkisiyle Balkan milletlerinin isyan etmesi Osmanlıcılık fikrinin geçerliliğini kaybetmesine neden olmuştur.

2. İslamcılık (Ümmetçilik): Müslümanları Osmanlı halifesi etrafında toplayarak İslam birliği (Panislamizm) amaçlanmıştır.

I. Dünya Savaşında halifenin Kutsal Cihat çağrısına Arapların İngilizlerle birlik olup yardım etmemesi, İslamcılık fikrinin geçerliliğini kaybetmesine neden olmuştur.

3. Türkçülük (Turancılık): Tüm dünya Türklerini bir araya getirerek büyük Türk birliği olan Turan amaçlanmıştır. Bu amaçla Orta Asya Türkleri ile birleşerek Turan fikrini gerçekleştirmek için I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi açılmıştır.

Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul ve Enver Paşa bu fikri savunsa da Türkçülük başarılı olamamıştır.

4. Batıcılık: Batının her alanda Osmanlı'yı geçtiğini ve Osmanlı Devleti'nin tek kurtuluş yolunun batıda gelişen düşünce, yönetim, yaşam tarzı ve bilimi getirerek ülkenin gelişmesi ve kalkınmasını sağlamaktır, fikrini savundular.

Tevfik Fikret, Celal Nuri ve Abdullah Cevdet bu fikri savunsa da batının her yönüyle alınmasının istenmesi sorun olmuştur.

Dikkate Al

Batının sadece bilim, teknik ve modern yaşamı alınıp Türk kültürüyle sentezlenerek uygulanması Türkiye Cumhuriyeti'nin temel taşlarından olmasını sağlamıştır.

Örnek Soru

Osmanlı Devleti'nin Dağılma Döneminde, devleti dağılmaktan kurtarabilmek amacıyla bazı fikir akımları ortaya atılmıştır.

- I. Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan tüm toplulukları eşit kabul etmeyi esas almıştır.
- II. Türk birliğini esas alarak Orta Asya Türkleri ile birleşip Turan Ordusunu kurmayı amaçlamıştır.
- III. Osmanlı'nın kurtuluşunun ancak Avrupa'daki gelişmeleri takip etmekle ve böylece kalkınmanın sağlanacağını savunmuştur.

Yukarıda verilen açıklamalardan hangisi batıcılık fikrinin açıklamasıdır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III   D) I ve III

Biz Çözdük

I. öncülde verilen açıklama Osmanlıcılık fikrine aittir. II. Öncülde verilen açıklama Türkçülük (Turancılık - Pantürkizm) fikrine ait açıklamadır. III. Öncülde verilen açıklama ise Batıcılık fikrine aittir.

Cevap :C

Sarı Saçlım Mavi Gözlüm: Mustafa

A) Selanik Şehri

Selanik, Mustafa Kemal'in doğduğu şehirdir.

- Selanik, Avrupa'daki gelişmelerden daha çabuk etkilenen, kültürel yönden yeniliklere daha hızlı ayak uyduran bir şehirdir.
- Selanik, Türk, Rum, Bulgar vb. toplumların yüzyıllarca hoşgörü ortamında birlikte yaşadığı bir şehirdir.
- Selanik, Müslüman, Hristiyan ve Yahudilerin birlikte yaşadığı bir şehirdir.
- Selanik, Ege Denizi'ne kıyısı olan ve ticaretle zenginleşmiş bir liman şehirdir.
- Selanik, kara, deniz ve demiryolu olan bir şehirdir.
- Selanik, Fransız İhtilali'nden etkilenen ve milliyetçi isyanların yaşandığı bir şehirdir.

B) Çocukluk Yılları ve Çevresi

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal 1881 yılında Osmanlı Devleti'nin önemli şehirlerinden bir olan Selanik'te Kocakasım Mahallesi'nde, İslahiye Caddesi'nde üç katlı pembe boyalı bir ahşap evde doğmuştur.

Selanik Şehri

Dikkate Al

Mustafa Kemal, doğduğunda Selanik bir Osmanlı şehri idi. Selanik, 1912 yılında Yunanistan'a geçmiştir.

Annesi: Zübeyde Hanım (Molla Hatun): Dindar ve geleceğe bir ev hanımıdır. Yakın çevresinde bilge bir kişi olduğundan MOLLA HATUN olarak bilinirdi.

Babası: Ali Rıza Efendi

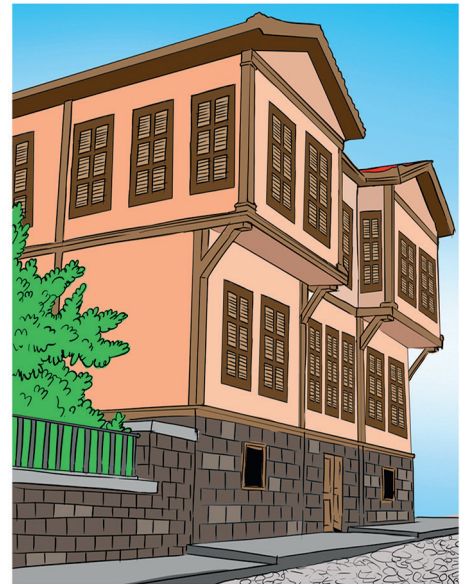
Dikkate Al

Mustafa Kemal'in ataları Balkan fetihleri sonucu Selanik'e yerleşen Türk ailelerdir.

Ali Rıza Efendi önce Gümrük İdaresinde memurluk yapmış, sonra ticaretle ilgilenmiştir.

Zübeyde Hanım, bilgili, kültürlü, okuma-yazma bilen bir ev hanımıdır.

Zübeyde Hanım ve Ali Rıza Bey'in altı çocuğu olmuştur. Bunlardan Mustafa ve Makbule yaşamış Fatma, Ömer, Ahmet ve Naciye küçük yaşta ölmüştür.

Mustafa Kemal'in Doğduğu Ev

Dikkate Al

Makbule'nin soyadı "Atadan" dır.

Mustafa Kemal'in çocukluk yılları sevgi, saygı ve dayanışma duygularının hâkim olduğu bir aile ortamında geçmiştir.

Örnek 1

Selanik şehri için;

- I. Osmanlı Devleti'nin batıya açılan kapılarından biri olarak görülen önemli bir şehirdir.
- II. Osmanlı Devleti'nin en gelişmiş ve modern şehridir.
- III. Birçok milletin ve dinin hoşgörüsü içinde yaşadığı bir şehirdir.

durumlarından hangileri Selanik şehri için söylenebilir?

A) I ve II

B) II ve III

C) I ve III

D) I, II ve III

Sen Çöz 1

C) Eğitim Hayatı

Mustafa Kemal 3 farklı şehirde ve 7 farklı okulda eğitim görmüştür.

1. Mahalle Mektebi: Mustafa Kemal'in eğitim hayatının başladığı okuldur. Bu okula annesinin isteğiyle başlamıştır. Buradaki eğitim hayatı babasının daha modern bir okul olan Şemsi Efendi Okulu'na gitmesinden dolayı kısa sürmüştür.

2. Şemsi Efendi Okulu: Selanik-Modern ders araçları bulunan bir okuldur. Bu okul, bir öğretmen olan Şemsi Efendi tarafından açılmıştır. Ali Rıza Efendi ölünce Mustafa, okuldan ayrılmak zorunda kalmıştır.

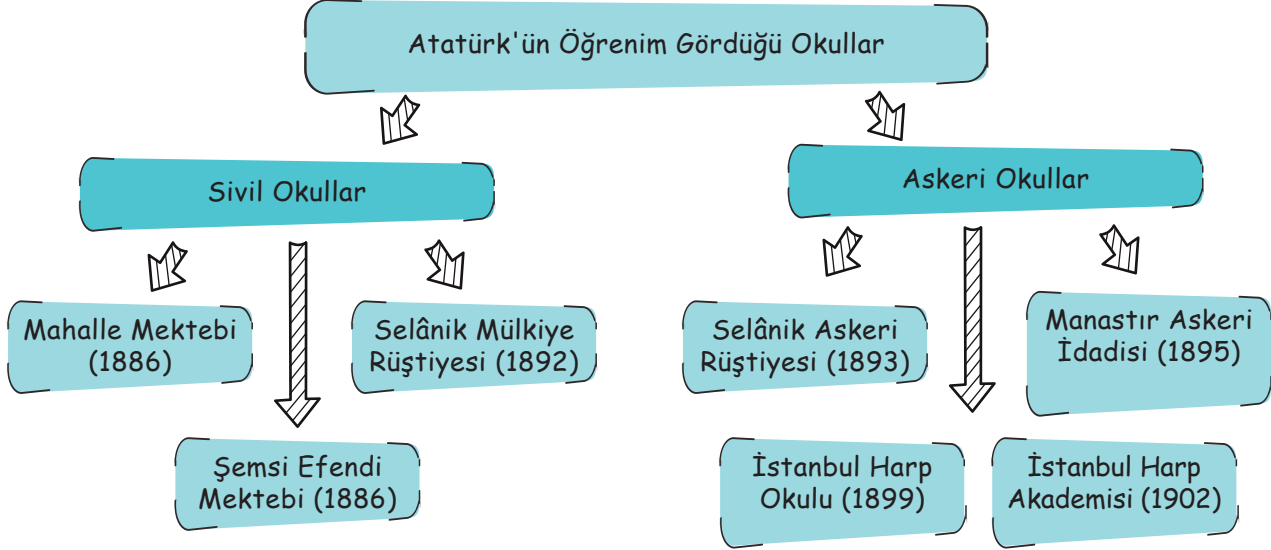
Unutma!

Ali Rıza Efendi ölünce, Zübeyde hanım üç çocuğu ile Selanik yakınlarındaki Langaza bölgesindeki kardeşi Hüseyin Efendi'nin yanına gitmiştir. Burada Mustafa (Kemal)'nın eğitim hayatı aksadı. Daha sonra Mustafa (Kemal) halasının yanına dönerek ilkokul eğitimini Şemsi Efendi okulunda tamamlamıştır.

3. Selânik Mülkiye Rüştiyesi: Selânik-Okula kayıt olsa da askeri okula gitmek istediği için okuldan ayrıldı.

4. Selânik Askeri Rüştiyesi: Selânik (1893-1895) - Zübeyde Hanım oğlunun asker olmasını istememiştir. Ancak, buna engel olamamıştır. Böylece üstün başarılarla dolu askerlik hayatı başlamıştır.

Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşmasında ve gelişmesinde Selânik Askeri Rüştiyesi'nin önemli rolü olmuştur.

Dikkate Al

Matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey "Kemal" unvanını vermiştir.

Dikkate Al

Mustafa Kemal'in matematiğe olan ilgisi hep devam etmiştir. Yazdığı geometri kitabı matematik sevgisini gösterir.

Dikkate Al

Rüştiye = Ortaokul / İdadi =Lise

5. Manastır Askeri İdadisi: Manastır (1895-1899)- Lise yıllarının geçtiği dönemdir. Bu yıllarda Osmanlı Devleti'nde azınlık isyanlarının yaşanması Mustafa Kemal'in Vatanseverlik (Milliyetçilik) duygularını geliştirdi.

Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisi, 2. Sınıfta iken 1897 Osmanlı - Yunan Savaşı (Dömeke Savaşı) çıkmıştır. Mustafa Kemal, yaşı küçük olmasına rağmen bu savaşa katılmak istemiştir.

Mustafa Kemal, İdadi yıllarında Fransızca öğrenmiştir. Ayrıca sınıf arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyata ve tarih öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey sayesinde de tarihe ilgi duymuş ve tarih bilinci uyanmıştır.

Dikkate Al

Edebiyat, liderlik ve hitabet gücünün; tarih ise vatanseverlik duygusunun gelişmesini sağlamıştır.

6. İstanbul Harp Okulu: İstanbul (1899-1902)- Manastır Askeri İdadisi'nde edindiği hürriyet fikirlerini, Osmanlı başkentinde tanıdığı arkadaşları ve yeni okuduğu kitaplar sayesinde geliştirme imkânı bulmuştur. İstanbul Harp Okulu'ndan Teğmen rütbesi ile mezun olmuştur.

7. İstanbul Harp Akademisi: İstanbul (1902-1905)-Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu ve askerlik hayatı başladı.

Örnek 2

- I. Selanik
- II. Manastır
- III. İstanbul

Mustafa Kemal'in lise yıllarını geçirdiği şehir hangisidir?

- A) Yalnız II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 2

Örnek Soru

Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişmesinde Türk ve yabancı yazarları etkisi olmuştur. Mustafa Kemal'in fikir hayatını olumlu yönde etkileyen Türk yazarlar hangileridir?

Biz Çözdük

Namık Kemal, Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp ve Tefvik Fikret'tir.

D) Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Unsurlar

Osmanlı Devleti'nin Dağılma Döneminde dünyaya gelen Mustafa Kemal'in fikir hayatını pek çok olay, kişi ve okuduğu kitap etkilemiştir.

- Ailesi
- Öğretmenleri
- Sınıf arkadaşları
- Doğduğu ve yetiştiği ortam
- Yabancı dil bilmesi
- Farklı şehirlerde eğitim görmüş olması
- Fransız İhtilali'nin incelemesi
- Okuduğu Kitaplar etkili olmuştur.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatının Gelişmesine Etki Eden Düşünürler

TÜRK DÜŞÜNÜRLER	YABANCI DÜŞÜNÜRLER
Namık Kemal	Jean Joggles Rousseau (Jan Jak Russo)
Mehmet Emin Yurdakul	Montesquieu (Monteskiyö)
Ziya Gökalp	Voltaire (Volter)
Tefvik Fikret	

Unutma!

Mustafa Kemal, "vücudumun babası Ali Rıza Efendi, fikirlerimin babası da Ziya Gökalp'tır" demiştir.

E) Askerlik Hayatı

Mustafa Kemal, İstanbul Harp Akademisi'nden Kurmay Yüzbaşı olarak mezun olmuş ve 1905'te ilk görev yeri olan Şam-5.Ordu'da göreve başlamıştır.

1905: Şam 5.Ordu (ilk görev yeri)
-Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurdu.

1907: Manastır'da 3. Orduya atandı.

Unutma!

Mustafa Kemal, Manastır 3. Ordu'ya atanmış ama Selanik'te görevlendirilmiştir. Selanik'te İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne katılmış ama kısa süre sonra cemiyetten ayrılmıştır.

1909: 31 Mart İsyani'nı bastıran Hareket Ordusu'nda yer aldı.

Unutma!

31 Mart İsyani'nı bastıran "Hareket Ordusu"na bu adı Mustafa Kemal vermiştir.

1911: Trablusgarp'a gönüllü subay olarak gitti.

1913-1914: Sofya'ya Askeri Ataşe (Ataşemilter) olarak atandı. Burada yarbaylığa yükseldi.

1914-1918: I. Dünya Savaşı'nda 3 cephede savaştı.

1. Çanakkale Cephesi-19.Tümen Komutanı-Albay
2. Kafkas Cephesi-General (Paşa)
3. Suriye-Filistin Cep-Yıldırım Orduları Grup Komutanı

1919-1922: Millî Mücadele (Kurtuluş Savaşı)

- 1-Sakarya Meydan Savaşı
- 2-Büyük Taarruz, Başkomutanlık Meydan Savaşı

Dikkate Al

Mustafa Kemal, Sakarya Meydan Savaşı, sonrasında gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi almıştır.

Mustafa Kemal, askerlik hayatında kişilik hayatının ve özelliklerinin şekillenmesine etki edecek bazı olaylar yaşadı.

Örnek Soru

Mustafa Kemal, başarılarla dolu askerlik hayatına Şam'da 5. Ordu'da başlamıştır. Burada görev yaptığı dönemde Mustafa Kemal'in cumhuriyetçi fikirde olduğunu ve teşkilatçı yapısını ortaya koyan hangi olay yaşanmıştır?

- A) Trablusgarp'a gönüllü olarak gitmesi
- B) 31 Mart Vakasını bastıran Hareket Ordusu içinde yer alması
- C) Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurması
- D) İttihat ve Terakki Cemiyetini kurması

Biz Çözdük

Mustafa Kemal'in Şam'da arkadaşlarıyla Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurması Mustafa Kemal'in teşkilatçı yapısını gösterir. Ayrıca bu cemiyet demokrasi ve halk egemenliğini savunduğundan dolayı Mustafa Kemal'in cumhuriyetçi bir fikir yapısında olduğu görülmektedir.

1) **31 Mart İsyanı (13 Nisan 1909):** 1908'de 2. Meşrutiyet'in ilan edilmesinden sonra oluşan yeni yönetim şekline karşı çıkarılmış bir isyandır.

İsyancılar, İstanbul'da meşrutiyet yönetimini kaldırıp padişahın egemen olduğu saltanat sisteminin oluşması için isyanı başlatmıştır. İsyanı bastırmak için Selanik'ten Hareket Ordusu gelmiş ve isyanı bastırmıştır.

Dikkate Al

Mustafa Kemal, Hareket Ordusu'nda yüzbaşı olarak görev yapmıştır.

Dikkate Al

Bu isyan, Osmanlı tarihinde yönetim şeklini değiştirmeyi amaçlayan ilk ve tek isyandır.

Dikkate Al

İsyan bastırıldıktan sonra II. Abdülhamit, meclis kararıyla tahttan indirilmiştir.

Örnek 3

31 Mart İsyanı (13 Nisan 1909), 2. Meşrutiyetin ilan edilmesinden sonra yeni yönetime karşı çıkarılmış bir isyandır. İsyancılar, meşrutiyet yönetimini kaldırıp saltanat sisteminin devamını sağlamayı ve padişahın ülkede yeniden tek egemen güç olması için mücadele etmişlerdir. Bu isyanı bastırmak için Selanik'ten Hareket Ordusu gelmiş ve isyanı bastırmıştır.

Buna göre;

- I. Hareket Ordusu'nun komutanı Mustafa Kemal'dir.
- II. Bu isyanla Osmanlı Devleti'nin yönetim şekli değiştirilmek istenmiştir.
- III. Olay, yenilik yanlılarının başarısı ile sonuçlanmıştır.

A) I ve II

B) II ve III

C) I ve III

D) I, II ve III

Sen Çöz 3

2) Trablusgarp Savaşı

Taraflar: Osmanlı Devleti - İtalya

İtalya, geç sanayileştiği için sömürge bulmak amacıyla Trablusgarp'ı işgal etmiştir.

Osmanlı Devleti, Trablusgarp'a ne karadan ne de denizden ordu ve askeri yardım gönderemedi.

Mustafa Kemal ve Enver Paşa gibi vatansever Türk subayları kılık değiştirip bölgeye gitti. Burada halkı örgütleyip Derne, Tobruk ve Bingazi'de İtalya'yı yendiler.

İtalyanlar Osmanlı Devletini barışa zorlamak için 12 Ada'yı işgal etmiş ve Çanakkale Boğazı'nı kapatmıştır.

Trablusgarp Savaşı

Bu dönemde I. Balkan Savaşı başladığı için Osmanlı Devleti bu savaşa son vermek zorunda kalmıştır. İmzalanan Uşi Antlaşması'nda İtalya'nın istekleri kabul edilmiştir.

Yapılan Antlaşmaya Göre

a. Trablusgarp ve çevresi (Libya) İtalya'ya bırakılmıştır.

Dikkate Al

Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını da kaybetmiştir.

b. 12 Ada geçici süreyle İtalya'ya bırakılmıştır.

Dikkate Al

Amaç, Yunanistan'ın işgal etmesini engellemektir.

c. Trablusgarp halkı Osmanlı halifesine bağlı kalacaktır.

Dikkate Al

Bölge halkıyla kültürel ve dini bağ koparılmamıştır.

Unutma!

- Trablusgarp Savaşı, Mustafa Kemal'in ilk askeri başarısıdır.
- Mustafa Kemal, Trablusgarp'a giderken Şerif takma adını kullanmış, gazeteci ve tüccar olduğunu söylemiştir.

Örnek Soru

İtalya, geç sanayileşen bir ülke olduğundan kendisine sömürge bulmak istiyordu. Bu sebeple de bir Osmanlı toprağı olan Trablusgarp ve çevresini sömürgeleştirmek istedi. Bu amaçla bölgeye asker çıkardı (1911). Ancak Osmanlı Devleti, Trablusgarp'a direkt olarak yardım gönderemedi.

Yardım gönderememesinde;

- I. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmış olması
- II. Mısır'ın İngiliz işgalinde olması
- III. Osmanlı donanmasının Akdeniz'e açılacak kadar sağlam olmaması

durumlarından hangisi ya da hangileri etkili olmamıştır?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

Mısır, 1882 yılında Mısır İngiltere tarafından işgal edilmiştir. Bu sebeple Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp'la kara bağlantısı kalmamıştır. Osmanlı donanmasının da çürümeye terk edilmiş olmasından dolayı donanma ile de bölgeye yardım gönderilemezdi.

- Yeniçeri Ocağı ise 1826 yılında II. Mahmut döneminde kaldırılmıştır.

Cevap: B

3) Osmanlı Rumeli'den Çekiliyor - Balkan Savaşları

1) Birinci Balkan Savaşı

Savaşın Sebebi= Balkan topluluklarının, Rusya'nın kışkırtması ile Osmanlı Devleti'ni Rumeli'den atıp Anadolu'ya sıkıştırmak istemesi

TARAFLAR:

Bulgaristan

Yunanistan

Sırbistan

Karadağ

Dikkate Al

Osmanlı'ya ilk saldıran devlet Karadağ'dır.

Savaşın Sonucu: Osmanlı Devleti Edirne ve Kırklareli dâhil bütün Balkan (Rumeli) topraklarını kaybetmiştir.

Savaş sonunda Londra Antlaşması imzalanmış ve Osmanlı Devleti, kaybedilen toprakların Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ arasında paylaşılmasını kabul etmiştir.

1912 Yılında Balkanlar

Osmanlı Bu Savaşı Neden Kaybetti?

- Osmanlı subaylarının siyasete bulaşması sonucu orduda emir-komuta zincirinin bozulması
- Savaş öncesinde tecrübeli subay ve askerlerin terhis edilmesi
- Çarlık Rusya'nın Balkan devletlerini desteklemesi.
- Düzenli haberleşme ağının olmaması
- Osmanlı ordusunda cephane yetersizliği yaşanması.

Unutma!

Birinci Balkan Savaşı sonunda Arnavutluk, bağımsızlığını ilan etmiştir.

Dikkate Al

Arnavutluk, Osmanlı'dan ayrılan son Balkan topluluğudur.

- Birinci Balkan Savaşı'ndan en karlı çıkan devlet Bulgaristan'dır.

Bu durum (fazla toprak alma) II. Balkan Savaşı'na sebep olmuştur.

Örnek 4

Osmanlı Devleti'ne I. Balkan Savaşı'nda Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ saldırmıştır. Osmanlı Devleti, yüzlerce yıl egemenliği altında yaşamış olan bu topluluklarla yapılan savaşlarda bütün cephelerde savaşı kaybetmiş ve Edirne ve Kırklareli dahil büyük oranda Balkan topraklarını kaybetmiştir.

Osmanlı Devleti'nin bu şekilde bir yenilgi almasında;

- I. Ordunun terhis edilmiş olması
- II. Düşman devletleri önemsememesi
- III. Orduda başlayan siyasi çekişmeler

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

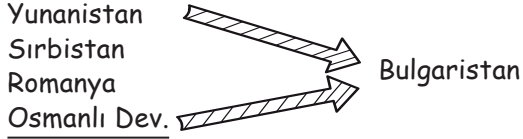
- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 4

2) İkinci Balkan Savaşı

Savaşın Sebebi: Birinci Balkan Savaşı'nda Bulgaristan'ın fazla toprak kazanması ve Çarlık Rusya'nın diğer devletleri kıskırtması

TARAFLAR:

Edirne, Kırklareli'yi geri almıştır.

Savaşın Sonucu: Bulgaristan savaşı kaybetmiştir.

Savaş sonunda Bükreş Antlaşması imzalanmıştır.

Unutma!

- Bükreş Antlaşması'yla Bulgaristan topraklarının paylaşılması Büyük Bulgar Krallığı kurulmasını engellemiştir.
- Savaşa Osmanlı Devleti, sonradan girmiş Edirne ve Kırklareli'ni geri almıştır.
- Balkan Savaşları sonunda Osmanlı Devleti'nin batıda iki sınır komşusu kalmıştır, bunlar Bulgaristan ve Yunanistan'dır.
- Savaş sonunda Osmanlı Devleti, Yunanistan'la Atina Antlaşması ve Bulgaristan'la İstanbul Antlaşması'nı imzalamıştır.

Antlaşmaların Amacı: Sınır güvenliğini sağlamak ve bu ülkelerde kalan Türk azınlığın haklarını korumaktır.

Balkan Savaşları Öncesi Osmanlı

Balkan Savaşları Sonrası Osmanlı

Etkinlik 1

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. Mustafa Kemal'e "Kemal" adını ..... vermiştir.
2. Mustafa Kemal'in lise yıllarının geçtiği okul .....
3. Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü şehirler .....
4. Mustafa Kemal'in ilk görev yeri .....
5. Selanik günümüzde ..... sınırları içinde yer alır.
6. Mustafa Kemal ..... Savaşı'ndan sonra albay olmuştur.
7. Sofya günümüzde ..... sınırları içinde yer alır.
8. Mustafa Kemal, ... Cemiyetini kurmuştur.
9. Mustafa Kemal ..... askeri ataşelik yapmıştır.
10. Mustafa Kemal 1919 - 1927 arasındaki olayları ..... anlatmıştır.
11. Mustafa Kemal'in ilk askeri başarısı .....
12. Mustafa Kemal, Selanik'te ..... katıldı.
13. Mustafa Kemal 31 Mart İsyanı'nı bastıran ..... ordusunda yer almıştır.
14. Mustafa Kemal'in en büyük eseri .....
15. Olayların gidişini değerlendirerek sonucu hakkında yorumlar yapması Mustafa Kemal'in ..... gösterir.
16. "Ben size savaşmayı değil ölmeyi emderiyorum." Sözüünü Mustafa Kemal ..... söylemiştir.
17. Mustafa Kemal eğitimini ..... şehrinde tamamlamıştır.

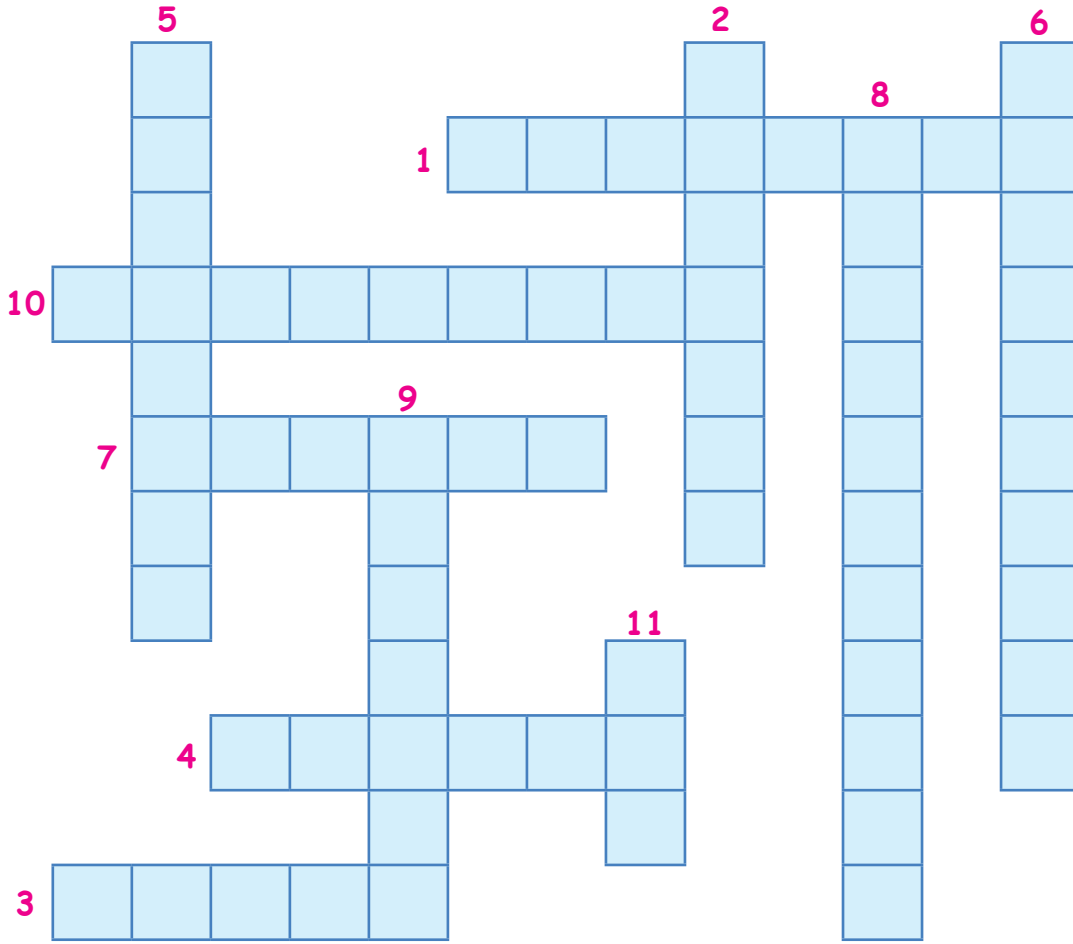

Etkinlik 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. 1789 Fransız ihtilali ile dünyaya _____ fikri yayılmıştır.
2. Osmanlı Devleti'nden ilk isyan eden topluluk _____
3. Osmanlı Devleti'nden ayrılan son Balkan devleti _____
4. I. Meşrutiyet _____ girişimi ile ilan edilmiştir.
5. Mustafa Kemal'in kız kardeşi Makbule'nin soyadı _____
6. Osmanlı Devleti'nden yaşanan tüm vatandaşları eşit kabul eden fikir akımı _____
7. Orta Asya Türkleri ile birleşerek Turan fikrini gerçekleştirmek için I. Dünya Savaşı'nda _____ cephesi açılmıştır.
8. Babası Ali Rıza Efendi'nin isteğiyle kaydolduğu ve modern ders araçları bulunan okul _____
9. Mustafa Kemal, lise yıllarında sınıf arkadaşı _____ sayesinde edebiyata ilgi duymuştur.
10. Mustafa Kemal, Harp Okulu'ndan _____ rütbesi ile muzun oldu.
11. Osmanlı Devleti, Trablusgarp Savaşı'nda _____ ile savaşmıştır.
12. I. Balkan Savaşı'ndan en karlı çıkan devlet _____
13. I. Balkan Savaşı sonunda _____ Antlaşması imzalanmıştır.
14. II. Balkan Savaşı'dan Osmanlı Devleti, Edirne ve _____ geri almıştır.
15. I. Balkan Savaşı'na katılmayıp, II. Balkan Savaşı'na katılan devlet _____
16. Trablusgarp Savaşı sonunda _____ Antlaşması imzalandı.

Etkinlik 3

1. Mustafa Kemal'in lise yıllarının geçtiği şehirdir.
2. Birinci Balkan Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ne ilk saldıran devlettir.
3. Mustafa Kemal'in askeri ataşelik yaptığı şehirdir.
4. Birinci Balkan Savaşı'ndan sonra imzalanan antlaşmanın adıdır.
5. Osmanlı Devleti'nin Dağılma döneminde başkenti olan şehirdir.
6. Birinci balkan Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'nde ayrılıp bağımsız olan devlettir.
7. İkinci Balkan Savaşı'ndan sonra imzalanan antlaşmanın adıdır.
8. Mustafa Kemal'in gönüllü Subay olarak katıldığı savaştır.
9. Birinci Balkan Savaşı'na katılmayıp, İkinci Balkan Savaşı'nda Bulgaristan'a saldıran devlettir.
10. Manastır şehri günümüzde bu ülkenin sınırları içindedir.

Etkinlik 4

1. Fransız İhtilalından sonra özellikle Osmanlı Devleti'nde bağımsızlık isyanları hız kazanmıştır. Osmanlı Devleti'ne ilk isyan eden ve ilk ayrılıp bağımsız olan devletlerin adları nelerdir?

-----

2. Mustafa Kemal, Selanik, Manastır ve İstanbul'da eğitim görmüştür. Mustafa Kemal'in lise yıllarını geçirdiği Manastır Askeri İdadisi günümüzde hangi amaçla kullanılmaktadır?

-----

3. Mustafa Kemal, Çanakkale Cephesi'nde hangi rütbe ve görevle yer almıştır?

-----

4. Mustafa Kemal, "ben size savaşmayı değil ölmeyi ermiyorum" sözünü Çanakkale Cephesi'nin hangi savaşında söylemiştir?

-----

5. 31 Mart İsyanı, Osmanlı Devleti'nin yönetim şeklini değiştirmeyi amaçlayan ilk ve tek isyandır. Bu isyanı bastırmak için Selanik'ten hareket Ordusu gelmiş ve isyanı bastırmıştır. Mustafa Kemal de bu orduda görev alan komutanlardır. Hareket Ordusu'nun komutanı kimdir?

-----

1. Avrupa'da aydınlanma çağının başlamasıyla birlikte hızlı bir gelişme dönemi yaşanmıştır. Aklın ve bilimin rehberliğinde ilerleyen Avrupa gelişmeye başladı. Böylece araştırma, sorgulama ve deney yöntemleri gelişmeye başladı.

Buna göre;

- I. Avrupa'da bilim ve teknoloji gelişmeye başlamıştır.
 II. Osmanlı Devleti Avrupa'daki gelişmeleri takip etmiştir.
 III. Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemi Avrupa'dan iyidir.

Durumlarından hangisi ya da hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) II ve III
 D) I - II - III

2.

Mustafa Kemal'in eğitim hayatında farklı şehirler yer almıştır.

Mustafa Kemal eğitim gördüğü bu okulda lise yıllarını geçirmiştir. Bu dönemde edebiyat ve tarih derslerine ilgi duymuştur.

Bu okuldan mezun olduktan sonra eğitim hayatına Osmanlı Devleti'nin başkentinde devam etmiştir.

Yukarıda bazı özellikleri anlatılan Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü okul hangisidir?

- A) Selanik Mülkiye Rüştiyesi
 B) İstanbul Harp Okulu
 C) Manastır Askeri İdadisi
 D) Manastır Harp Okulu

3. Osmanlı Devleti, son yüzyılında Dağılma Dönemini yaşamıştır. Bu dönemde hem askeri açıdan hem de siyasi ve ekonomik açıdan zorlu bir süreç yaşayan Osmanlı Devleti bu durumdan kurtulabilmek için mücadele etmiştir. Yapılan bu girişimler bazen devlet adamları tarafından bazen de aydınlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Hepsinde de amaç aynıdır: Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak.

Bu amaçla yapılan girişimlerden birinde de Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıkları Osmanlı vatandaşı sayarak devlete olan bağlılıklarının artırılması amaçlanmıştır. Bu uygulamaya göre eşit vatandaşlık sistemi getirilecek, askerlik vatan görevi sayılacak ve azınlıklar da askerlik yapacaktı. Kanunlar herkese eşit uygulanacak, herkesten gelirene göre vergi alınacaktı. Hatta dönemin Osmanlı padişahı bile bu kurallara uyacağını bildirmiş, böylece Osmanlı Devleti'nde anayasacılık sisteminin temelleri atılmaya başlamıştı. Ancak Balkan uluslarının isyanlarının devam etmesi bu uygulamayı kullanılamaz hale getirmiştir.

Yukarıda açıklaması verilen durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Fermanı
 B) Islahat Fermanı
 C) Türkçülük akımı
 D) I. Meşrutiyetin İlanı

4. Mustafa Kemal, 1881 yılında Selanik'te doğmuştur.

Mustafa Kemal'in ailesi ve çocukluk yıllarıyla ilgili olarak

- I. Küçük yaşta babası ölmüştür
 II. Annesi devlet memurudur.
 III. Ataları Anadolu'dan Selanik'e göç etmiş Türk kökenli bir ailedir.

Buna göre yukarıda verilenlerden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) II ve III
 D) I ve III

5.

Yukarıdaki haritada 1. Balkan Savaşı'ndan sonra Oluşan Osmanlı Devleti'nin siyasi haritası verilmiştir. Osmanlı Devleti, sınırları dışında kalan şehirlere biri de Selanik'tir.

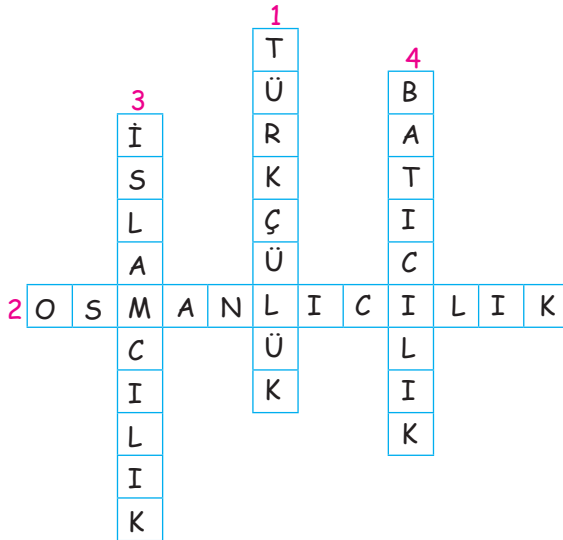
Selanik şehri ile ilgili olarak;

- I. Avrupa'nın en önemli merkezidir.
- II. Deniz ticareti yapılan bir şehirdir.
- III. Farklı milletlerin bir arada yaşadığı bir şehirdir.

Selanik şehri için yukarıda verilen bilgilerden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III

6.

Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan ve diğer bölgelerdeki Müslümanları Osmanlı halifesi etrafında birleştirip böylece Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmayı amaçlamıştır.

Yukarıdaki açıklamanın cevabı bulmacanın kaç numaraları maddesinde verilmiştir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

7.

Mustafa Kemal, askerlik hayatına 1905 yılında ilk görev yeri olan Şam'da başlamıştır.

Burada yakın arkadaşlarıyla birlikte ülke sorunlarını ele almışlardır.

Bu düşünceyle de Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurmuşlardır.

Mustafa Kemal'in eşitlik, demokrasi içeren bu cemiyeti kurması üzerine cemiyet kapılmıştır.

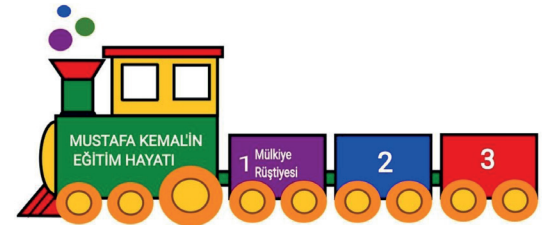
Cemiyet üyeleri de farklı bölgelere tayin edilmiştir. Mustafa Kemal'in de görev yeri değiştirilmiştir.

Mustafa Kemal, Şam şehrinden hangi şehre tayin edilmiştir?

- A) Sofya
- B) Selanik
- C) İstanbul
- D) Manastır

ÇİTA YAYINLARI

8.

Mustafa Kemal'in eğitim hayatını gösteren trende 2 ve 3 numaralı vagonlara sırayla hangi okullar yazılmalıdır?

_____ 2 _____	_____ 3 _____
A) Askeri İdadi	Harp Okulu
B) Askeri Rüştiye	Şemsi Efendi Okulu
C) Askeri İdadi	Harp Akademisi
D) Askeri Rüştiye	Askeri İdadi

1.

İtalya, geç sanayileşen bir devlet olduğu için kendisine sömürge bulabilmek için bir Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'a göz dikmiştir. İtalya, Trablusgarp'ı işgal edince Osmanlı Devleti, bunu kabul etmemiş ama yardımda gönderememiştir.

Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp'ın işgali üzerine karadan bölgeye yardım göndere-memesinin sebebi aşağıdakilerden hangi-sinde doğru açıklanmıştır?

- Mısır'ın İngilizlerin işgali altında olması
- Karadan yolun çok uzak olması
- Birinci Dünya Savaşı'nın başlamış olması
- Osmanlı'nın kara ordusunun olmaması

2.

Mustafa Kemal'in askerlik hayatı başarılarla doludur. Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili olarak;

- Trablusgarp Savaşı'na gönüllü subay olarak gitmiştir.
- Çanakkale Savaşı'ndan sonra gazilik unvanı ve mareşallik rütbesini almıştır.
- 31 Mart İsyanını bastıran Hareket Ordusunun başkomutanı olarak isyanı bastırmıştır.

verilen bilgilerinden hangileri doğrudur?

- Yalnız I
- Yalnız III
- I ve II
- II ve III

3.

Birinci Balkan Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ne saldıran devletler Osmanlı Devleti'nden de kaynaklanan sebeplerden dolayı başarılı olmuşlardır. Osmanlı Devleti bütün cephelerde savaşı kaybetmiştir. Bu savaş sonunda Londra Antlaşması imzalanmıştır. Ancak Birinci Balkan Savaşı'nda Bulgaristan'ın fazla toprak alması başta Çarlık Rusya'nın sıcak denizlere inme planına gölge düşürdüğü için bir de Balkan devletleri kendi aralarında toprak paylaşımında anlaşamadıkları için bu sefer İkinci Balkan Savaşı, yaşanmıştır. Bu savaşta Balkan ulusları Bulgaristan'a saldırmışlardır. Yenilen Bulgaristan, diğer devletlere toprak vermeyi kabul etmiş ve Bükreş Antlaşması imzalanmıştır. Osmanlı Devleti de Edirne ve Kırklareli'ni geri almıştır. Bu savaşlar sonucunda Osmanlı Devleti'nin batıda sınır komşuları toprak kaybına bağlı olarak azalmıştır.

Balkan Savaşları sonucu Osmanlı Devleti'nin batı sınır komşuları aşağıdakilerden hangileri kalmıştır?

- Yunanistan
- Bulgaristan ve Yunanistan
- Arnavutluk ve Bulgaristan
- Sırbistan ve Romanya

4.

- Bu olay, Osmanlı Devleti'nde yönetim şeklini değiştirmeye yönelik ilk olaydır.
- Bu olayın sonucunda II. Abdülhamit tahttan indirilmiştir.

Yukarıda bazı özellikleri anlatılan olay aşağıdakilerden hangisidir?

- Meşrutiyet
- 31 Mart İsyanı
- Babı Ali Baskını
- II. Meşrutiyet

5. Trablusgarp Savaşı sonunda İtalya ile Uşi Antlaşması imzalanmıştır. Buna bağlı olarak da Trablusgarp, Bingazi ve çevresi İtalya'ya kesi olarak verilirken 12 Ada geçici süreyle İtalyan yönetimine bırakılmıştır.

12 Adanın geçici süreyle bırakılmasında;

- I. Birinci Balkan Savaşının başlaması
- II. Yunanistan'ın işgal etmesini engelleme düşüncesi
- III. İngiltere'nin işgal etmesinden çekinilmesi

Yukarıdaki yargılardan hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I ve II

6. Birinci Balkan Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ne Balkanlarda bulunan Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ saldırmıştır. Balkanlardaki diğer devletlerin ise Osmanlı Devleti'ne saldırmadığı görülmektedir.

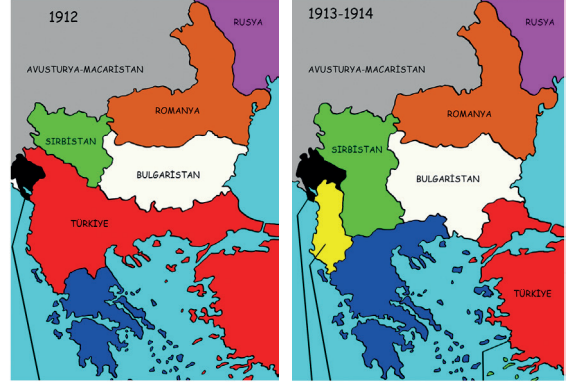
Buna göre

- I. Diğer devletler Osmanlı Devleti'nin dostudur.
- II. Diğer devletler Osmanlı halifesine bağlıdır.
- III. Diğer devletlerin Osmanlı Devletine sınırı yoktur

durumlarından hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I - II - III

7.

Yukarıda solda Birinci Balkan savaşı öncesi ve sağda Balkan Savaşları sonrasında oluşan Rumeli (Balkan) haritası verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sadece bu iki harita birlikte düşünüldüğü zaman söylenemez?

- A) Yeni devletler kurulmuştur.
- B) Osmanlı Devleti'nin sınırları daralmıştır.
- C) Balkan Savaşları sonunda azınlık sorunları ortaya çıkmıştır.
- D) Bulgaristan'ın sınırları genişlemiştir.

1. Mustafa Kemal'in çocukluğu ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kardeşleri küçük yaşta öldü.
- B) Hayatta kalan tek kardeşi Makbule hanımdır.
- C) Ailesi Selanik'e Kafkasya'dan göç etmiştir.
- D) Babası ticaretle uğraşmıştır.

2. Mustafa Kemal 3 farklı şehir ve 7 farklı okulda eğitim gördü.

Buna göre aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Mahalle Mektebinden sonra Şemsi Efendi Okulu'na gitmiştir.
- B) Askeri idadiyi Manastır'da okudu.
- C) Eğitim gördüğü ilk askeri okul askeri rüştiyedir.
- D) Harp Akademisi'nde teğmen rütbesiyle mezun oldu.

3. I. Harp Okulu
II. Askeri Rüştiye
III. Mülkiye Rüştiyesi

Yukarıda verilen okullarda Mustafa Kemal'in eğitim görme kronolojisini hangi sırasıyla oluştururuz?

- A) I - II - III
- B) II - III - I
- C) III - I - II
- D) III - II - I

4. Selanik şehri Mustafa Kemal'in doğduğu ve hayatının belli bir döneminin geçtiği şehirdir.

Selanik şehri ile ilgili verilen aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Liman şehri olduğundan ticaretle zenginleşmiştir.
- B) Kara, deniz ve deniz yolu ağı gelişmiştir.
- C) Müslüman ve Hristiyanlar yaşadığı için bir dini merkez konumundadır.
- D) Farklı kültürlerin hoşgörüsü ortamında yaşadığı bir yerdir.

5. Mustafa Kemal her zaman millî egemenlik fikrini savundu.

Mustafa Kemal'in bu düşünceyle Şam'da kurduğu cemiyetin adı nedir?

- A) Vatan ve Hürriyet
- B) İrade-yi Milliye
- C) Müdafaa-yı Hukuk
- D) İttihat ve Terakki

6. Mustafa Kemal, kazandığı askeri başarılarla rütbelere terfi etmiştir.

Mustafa Kemal generalliğe hangi savaştan sonra terfi etmiştir?

- A) Çanakkale Savaşı
- B) Kafkas Cephesi
- C) Trablusgarp Savaşı
- D) Sakarya Meydan Savaşı

7. ve 8. Soruları aşağıda verilen metne göre cevaplandırınız.

20. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak amacıyla bazı fikir akımları ortaya atılmıştır. Bu fikirler başarılı olamamış ve Osmanlı Devleti yıkılmış yerine Milli Mücadele sonrasında Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.

7. Avrupa'nın her alanda model alınması yoluyla devletin kurtulabileceğini sadece bilimi almakla başarılı olunamayacağını savunan fikir akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlıcılık   B) Batıcılık
C) İslamcılık   D) Pantürkizm

8. Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak amacıyla ortaya atılan fikir akımlarının hangisinde Orta Asya Türkleri ile birleşerek Turan fikrini gerçekleştirmek, böylece oluşacak Turan ordusu ile Osmanlı Devleti'ni yıkılmaktan kurtarmak amaçlanmıştır?

- A) İslamcılık   B) Osmanlıcılık
C) Türkçülük   D) Batıcılık

9. Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İlk askeri başarısının Selanik'te kazanmıştır.
B) İlk görev yeri Şam'dır.
C) Sakarya Savaşı'nda sonra mareşal olmuştur.
D) Çanakkale Savaşı'ndan sonra askeri ünü artmıştır.

10. Modern ve bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda hangi iki fikir akımının etkisi olmuştur?

- A) İslamcılık - Türkçülük
B) Osmanlıcılık - Batıcılık
C) Türkçülük - Batıcılık
D) Osmanlıcılık - İslamcılık

MİLLİ UYANIŞ BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ADIMLAR

A) Büyük Savaş Başlıyor - 1. Dünya Savaşı (1914-1918)

20.Yüzyıla kadar dünyada çıkan savaşlar genellikle ya bölgesel ya da iki devlet arasında oluyordu. I. Dünya Savaşı ilk kez bütün dünyayı kapsayan bir savaş olmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın;

- 1) Genel nedenleri
- 2) Özel nedenleri
- 3) Bahanesi vardır.

1) Genel Nedenler

- a. Fransız İhtilali ile yayılan milliyetçilik fikri.
- b. Sanayi Devrimi'yle başlayıp, yaygınlaşan sömürge yarışı
- c. Hammadde ve Pazar arayışı
- d. Silahlanma yarışı
- e. 3'lü itilaf ve 3'lü İttifak bloklarının oluşması

Dikkate Al

I. Dünya Savaşı'nın çıkmasında temel iki neden vardır. Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılâbı'dır.

2) Özel Nedenler - Büyük Devletlerin Planı

a) İngiltere: Dünyanın en büyük sömürge imparatorluğudur. Ayrıca güçlü donanmaya sahiptir. Öncelikli amacı sömürgelerini ve sömürge yollarını güvence altında tutmak, ayrıca Ortadoğu (Osmanlı) petrol bölgelerini ele geçirmektir.

b) Almanya: Geç sanayileşen bir ülkedir. İngiliz sömürgelerini ele geçirmek istemektedir.

c) Fransa: Almanya'ya kaptırdığı Alsace - Lorraine (Alsas-Loren)'i geri almak istemektedir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nden de Kuzey Suriye ve Anadolu'nun güneydoğu bölgelerini almak istemektedir.

d) Avusturya-Macaristan İmparatorluğu: Balkan topraklarını ele geçirip, Karadeniz'e kadar genişleyen bir imparatorluk kurmak istemektedir.

e) Çarlık Rusya: Balkan topraklarını ele geçirerek tarihi emeli olan sıcak denizlere inme politikasını gerçekleştirmek istemektedir. Bu amaçla Panславizm (Slav birliği) hedefi vardır.

f) İtalya: Geç sanayileşen ve sömürgecilik yarışında geri kalan bir ülkedir. Yeni sömürgeler bulmak amacındadır.

g) ABD: Dönemin tarafsız devletidir. Avrupa'nın siyasi ve askeri olaylarından uzak durmaktadır. Sanayisini geliştirmektedir.

3) Savaşın Bahanesi

Avusturya-Macaristan veliahtı Ferdinand'ın Saraybosna'da bir Sırp tarafından öldürülmesidir.

Örnek Soru

I. Dünya Savaşı 1914 - 1918 yılları arasında yaşanmış, dönemin en önemli savaşıdır. Savaşın genel nedenleri, özel nedenleri ve bahanesi şeklinde üç çeşit sebepler başlığı vardır.

- I. Fransa'nın Almanya'ya kaptırdığı Alsas Loren kömür madenlerini almak istemesi
- II. Sanayi İnkılabına bağlı olarak gelişen sömürgecilik hareketi ve hammadde ve Pazar arayışı
- III. Büyük devletler arasındaki silahlanma yarışı ve rekabeti

Durumlarından hangisi ya da hangileri I. Dünya Savaşı'nın genel nedenleri arasında gösterilebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

I numaralı öncül, I. Dünya Savaşı'nın özel nedenidir. Özel nedenler sadece bir ya da birkaç devleti ilgilendiren sebeplerdir. I. Öncül, sadece Fransa'yı ilgilendirir.

II ve III. Öncüller büyük devletlerin genelini ilgilendiren konular olduğundan genel sebepler arasında yer alırlar.

Cevap: B

Örnek 5

En büyük rakibi olarak İngiltere'yi görmektedir. Geç sanayileşen bir ülke olduğundan dolayı da sömürgecilerini çoğaltmak amacındadır. İngiliz sömürgecilerini ele geçirerek hem hızla sömürgeleşip zenginleşmek hem de İngiltere'nin güç kaybetmesini sağlamak istemektedir.

Yukarıda I. Dünya Savaşı öncesindeki devletlerden hangisinin planı anlatılmıştır?

- A) İtalya   B) Çarlık Rusya   C) Osmanlı Devleti   D) Almanya

Sen Çöz 5

B) 1. Dünya Savaşı'nda Taraflar (İtilaf - İttifak)

İtilaf (Anlaşma) Devletleri	İttifak (Bağlaşma) Devletleri
1. İngiltere 2. Fransa 3. Çarlık Rusya	1. Almanya 2. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu 3. İtalya
Savaşa Sonradan Katılan Devletler	
Sırbistan Belçika Romanya Brezilya İspanya Japonya Hollanda ABD Yunanistan	Osmanlı Devleti Bulgaristan

Dikkate Al

Savaştan ilk çekilen devlet Japonya'dır.

Dikkate Al

İtalya 1915 Londra Gizli Antlaşması ile taraf değiştirip İtilaf bloğuna geçmiştir.

Dikkate Al

Savaşa en son giren devlet Yunanistan'dır.

Dikkate Al

Savaştan en karlı çıkan devlet İngiltere'dir.

C) Osmanlı Devleti'nin Son Savaşı: 1. Dünya Savaşı
1) Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girme Nedenleri

- Kaybettiği toprakları geri almak
- Kapitülasyonlar ve dış borçlardan kurtulmak
- Enver Paşa'nın Almanya'nın savaşı kazanacağına inanması
- Enver Paşa'nın Turan (Türk birliği) fikri
- Almanya'nın Osmanlı'yı desteklemesi ve zorlaması

- Osmanlı'nın siyasi yalnızlıktan kurtulmak istemesi
- Osmanlı'ya sığınan Goben (Yavuz) ve Breslav (Midilli) gemilerin Rus limanlarını bombalaması (Osmanlı'nın savaşa girişi)

2) Almanya'nın Osmanlı'yı Yanına Çekmek İstemesinin Sebepleri

- Yeni cepheler açılacak ve Almanya'nın savaş yükü hafifleyecek
- İngiltere'nin sömürge yollarını kesmek
- Osmanlı'nın yeraltı, yerüstü ve insan gücünden yararlanmak
- Osmanlı padişahının halifelik yetkisinden yararlanıp "Kutsal Cihad" ilan ettirmek.

3) Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesi ve Sonuçları

Osmanlı Devleti, savaş başlayınca tarafsızlığını ilan etti. Goben (Yavuz) ve Breslav (Midilli) gemileri Osmanlı'ya sığındı. Bu gemilerin satın alındığı açıklandı. Bu gemiler Karadeniz'e açılıp Rus limanlarını bombaladı. Çarlık Rusya, Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Osmanlı da karşılık verince, Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Osmanlı da karşılık verince, Osmanlı savaşa girdi. (12 Kasım 1914)

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesiyle

- Savaş geniş bir alana (coğrafyaya) yayıldı
- Savaşın süresi uzadı (2 yıl)
- Ruslara doğuda cephe açıldı.
- Almanların savaş yükü hafifledi.

Örnek Soru

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'na savaş başladıktan sonra dahil olmuştur. Osmanlı Devleti, bu savaşta İttifak Devletleri tarafında yer almıştır.

Osmanlı Devleti'nin İttifak Devletleri yanında yer almasında aşağıda verilenlerden hangisi daha etkili olmuştur?

- İngiliz ordularının güçsüz ve deneyimsiz olması
- Almanya'nın savaşı kazanacağına inanılması
- İtalya'nın taraf değiştirmiş olması
- Çarlık Rusya'nın Osmanlı topraklarında planlarının olması

Biz Çözdük

1878 Berlin Antlaşması'ndan sonra İngiltere Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü savunmaktan vazgeçmiştir. Bu tarihten itibaren Osmanlı Devleti, Almanya'ya yakınlaşmıştır. Almanya'da Osmanlı subaylarının eğitim görmesi, Almanya'nın gelişmiş silahlar üretmesi (Tank - denizaltı) Osmanlı Devleti'nde Almanya'nın savaşı kazanacağı düşüncesini artırmıştır.

Cevap: B

4) Osmanlı Devleti'nin Savaşığı Cepheler

TAARRUZ (SALDIRI) CEPHELERİ	SAVUNMA CEPHELERİ	YARDIM CEPHELERİ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kafkas (Sarıkamış) Cephesi ➤ Kanal (Süveyş) Cephesi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çanakkale Cephesi ➤ Irak - Musul Cephesi ➤ Hicaz - Yemen Cephesi ➤ Suriye - Filistin Cephesi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Galiçya Cephesi ➤ Makedonya Cephesi ➤ Romanya Cephesi

A) Taarruz (Saldırı) Cephesleri

1) Kafkas Cephesi

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndaki açtığı ilk cephe olan Kafkas Cephesi, Ruslara karşı açılan cephedir.

Osmanlı Devleti bu cephe ile;

- Rusların güneye inmesini engellemek,
- Bakü petrolerini ele geçirmek
- Turancılık (Türk birliği) fikrini gerçekleştirmeyi amaçlamıştır.

1914 yılının sonlarında ordunun başında Enver Paşa'nın komutasında Kars, Ardahan ve Batum'u alarak Kafkasya üzerinden Orta Asya'ya geçip Orta Asya Türkleri ile birleşmeyi amaçlamıştır. İyi bir savaş hazırlığı yapılmadan taarruza geçilmiştir. Elverişsiz hava koşullarından on binlerce askerimiz şehit olmuştur, (Sarıkamış Felaketi). Bu durum üzerine Ruslar saldırıya geçip Erzurum, Muş, Bitlis, Van, Trabzon ve çevresini işgal etmiştir.

Ruslar bölgede işgalleri kolaylaştırmak için Ermeniler'i kullanmıştır. Ermeniler, bölge halkına zarar verince isyancı Ermeniler çıkarılan Tehcir (Zorunlu Göç) Kanunu ile Kuzey Suriye'ye zorunlu göç ettirilmiştir.

Unutma!

İsyancı Ermenilerin bölge halkına zarar vermesi üzerine Osmanlı Devleti çıkardığı Tehcir Kanunu ile isyancı Ermenileri Kuzey Suriye'ye (Halep ve çevresi) zorunlu göç ettirmiştir. Tehcir Kanunu, bir soykırım durumu değil isyancı güçlerin savaş dışı alana göç ettirilmesidir.

Osmanlı Devleti'nin Tehcir Sırasında Aldığı Koruyucu Tedbirler

- 1- Yerleri değiştirilen Ermenilerin her türlü vergileri ertelenmiştir.
- 2- Ermenilerin diledikleri eşyaları yanlarında götürmelerine izin verilmiş, gayrimenkullerinin de (tarla - ev - dükkan vb) ucuza satılmaması için tedbir alınmıştır.
- 3- Tehcire tabi tutulan Ermenilerin yol boyunca her türlü ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli memurlar tayin edilmiştir.
- 4- Yerleştikleri yerlerde tarım arazilerinin verimli olması ve suyun bulunması istenmiş, can ve mal güvenlikleri için karakolların kurulması sağlanmıştır.
- 5- Gerek sevk merkezlerinde ve gerekse sevk sırasında göçmenlere saldırılmaması için gerekli tedbirler alınmış, saldıranlar ise hemen yakalanıp Divanı Harbe (Askeri mahkeme) gönderilmiştir.
- 6- Ermeni milletvekillerinin, Türk ordusundaki Ermeni askerlerin ve subayların, askeri doktorların aileleri nakledilmemiştir.
- 7- Yaşlılar, güçsüzler, körler, dullar ve yetimler tehcire tabi tutulmamıştır.
- 8- Bütün bu ilkelerin uygulanması sırasında kaymakam, mutasarrıf ve valiler sorumlu tutulmuştur.

Mustafa Kemal, 1916'da Kafkas Cephesi'ne atanmış ve Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almıştır. Rusya' da Bolşevik İhtilali sonucu Çarlık yönetimi yıkılmıştır. Yeni kurulan Sovyet Rusya Brest Litovsk Antlaşması ile I. Dünya Savaşı'ndan çekildi.

Antlaşma ile;

- Kars, Ardahan, Batum Osmanlı'ya verildi, (Rusya işgal ettiği yerlerden çekildi.)
- Kafkas Cephesi kapandı.

2) Kanal (Süveyş) Cephesi

Almanya'nın isteğiyle açılmıştır. Amaç, İngiltere'nin sömürge yollarını kesmek ve Mısır'ı İngilizlerden geri almaktır.

Bahriye Nazırı Cemal Paşa'nın komutasındaki Osmanlı ordusu, İki kez tarruza geçse de başarılı olmamış ve İngilizler karşı saldırıya geçip Sina Yarımadası'nı ele geçirip Suriye'ye kadar ilerlemiştir.

Dikkate Al

Bu cephe Osmanlı ordusunun güçsüz olduğunu göstermiştir.

1. Dünya Savaşı'nda Cepheler

B) Savunma Cepheleri

1) Çanakkale Cephesi

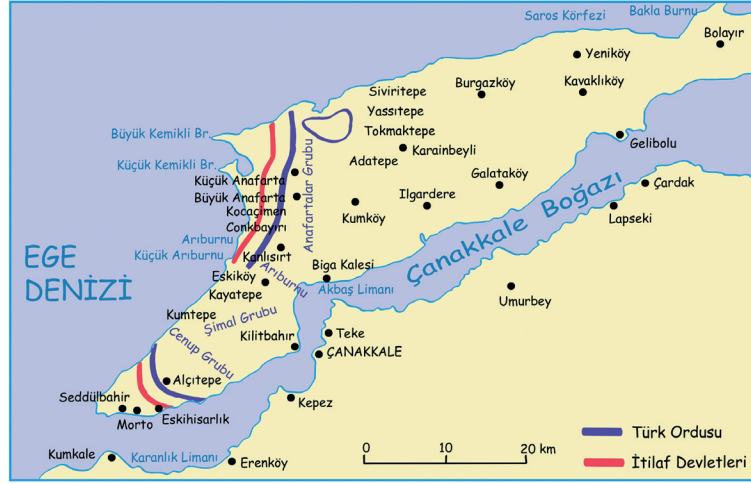
İtilaf Devletleri'nin amaçları

- İstanbul'u alıp Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak.
- Çarlık Rusya'ya yardım ulaştırmak.
- Almanya'ya Balkanlar üzerinden cephe açmak.
- Savaşı kısa sürede bitirmek

İngiliz ve Fransızlar önce denizden saldırı 18 Mart 1915'te Nusret mayın Gemisi'nin döşediği mayınlar ve topçu bataryalarının çabalarıyla Kumkale ve Seddülbahir'de Osmanlı Devleti zafer kazandı (18 Mart Çanakkale Zaferi). Çanakkale'den geçemeyen İtilaf Devletleri 25 Nisan 1915'te Gelibolu'dan başlattıkları kara savaşında ise 19.Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal; Arıburnu, Anafartalar, Conkbayırı ve Kireçtepe'de büyük başarılar elde etti.

Mustafa Kemal Türk askerine "Ben size savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar yerimizi yeni komutanlar ve askerler doldurabilir." sözünü söylemiştir.

İtilaf Devletleri bozguna uğrayıp, geri çekilmiştir. Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'nda kazandığı tek cepheidir.

Çanakkale Cephesi'ndeki Muharebe Alanları (1915-1916)

Çanakkale Savaşı'nın Sonuçları

- Savaşı Osmanlı Devleti kazandı.
- Savaşın süresi uzadı. (2 yıl)
- Savaş geniş alana yayıldı.
- Çarlık Rusya, I. Dünya Savaşı'ndan çekildi. Rusya'da Bolşevik İhtilali oldu ve Çarlık rejimi yıkıldı. Yerine Sovyet Rusya kuruldu. Sovyet Rusya, Brest Litovsk Antlaşması ile I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir.
- Bulgaristan, İttifak bloğunda savaşa girdi.
- Mustafa Kemal, albaylığa terfi etti.
- Mustafa Kemal'in içte ve dışta tanınmasına ve Kurtuluş Savaşının lideri olmasında etkili oldu.

2) Irak-Musul Cephesi

İngilizler tarafından açılmıştır. İngilizlerin amaçları;

- Rusya'ya karadan yardım ulaştırmak.
- Osmanlı petrol bölgelerini ele geçirmektir.

İngilizler, Basra Körfezi'nden saldırıya geçmiş ve Musul'a kadar (Musul hariç) Irak (Osmanlı) topraklarını işgal etmiştir. Osmanlı orduları Kut'ül-Amare'de İngilizler durdurulsa da İngilizler aldıkları yardımla durumu kendi lehine çevirmiştir.

3) Filistin-Suriye Cephesi

Kanal Cephesi'ndeki başarısızlık üzerine İngilizler saldırıya geçmiştir. 1917'de Filistin toprakları (Gazze ve Kudüs) İngilizlere geçmiştir. Osmanlı ordusu Halep'e kadar geri çekilmiştir.

7.Ordu Komutanı Mustafa Kemal, düşman ilerleyişini Halep'in kuzeyinde durdurmuştur. Cephe Mondros Ateşkes Antlaşması ile kapanmıştır.

Dikkate Al

Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'nda savaştığı son cephedir.

Dikkate Al

Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı'nda

- Çanakkale Cephesi
- Kafkas Cephesi
- Filistin-Suriye Cephesi'nde savaşmıştır.

5) Hicaz-Yemen Cephesi

Osmanlı ordusu kutsal bölgeleri korumak amacıyla İngilizler ve onların kışkırttığı Araplara (Hicaz Emiri Hüseyin) mücadele etmiş ama başarılı olamamıştır.

Fahreddin Paşa, Mondros Ateşkes 'ine kadar Medine'yi savunmuştur.

C) Yardım Cephesi

1) Galiçya-Makedonya ve Romanya Cephesi

Müttefiklere (Bulgaristan, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu) yardım amacıyla yardım gönderilmiştir. Rusya'da İhtilalin çıkması ve Brest-Litowsk Antlaşması ile bu cephe kapanmıştır.

Dikkate Al

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'nda sınırları içinde 6 ve sınırları dışında 3 cephede savaşmıştır.

Dikkate Al

Osmanlı Devleti'nin başarılı olduğu tek cephe Çanakkale Cephesi'dir.

Örnek 6

Tabloda Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndaki cephesi verilmiştir.

Saldırı Cephesi	Savunma Cephesi	Yardım Cephesi
Kanal (Süveyş)	Çanakkale	Galiçya
?	?	Makedonya
	Hicaz Yemen	?
	Suriye-Filistin	

Soru işareti (?) ile gösterilen alanlara sırasıyla hangi cephe yazılmalıdır?

- A) Irak - Musul / Romanya / Kafkas
B) Kafkas / Irak-Musul / Romanya
C) Romanya / Kafkas / Irak-Musul
D) Kafkas / Romanya / Irak-Musul

Sen Çöz 6

D) Rusya'nın Savaştan Çekilmesi

Çarlık Rusya, I. Dünya Savaşı'na İtilaf Devletleri tarafında girmiştir. Çarlık Rusya'nın askeri ve ekonomik ihtiyaçları vardı. Bunu gidermek amacıyla İngiltere ve Fransa Çanakkale Cephesi'ni açmıştır. Çanakkale Cephesi'nde başarılı olamayan İtilaf Devletleri Çarlık Rusya'ya yardım ulaştıramadı. Bu durum üzerine 1917 yılında Rusya'da Bolşevik İhtilalı yaşandı, Çarlık rejimi yıkıldı ve Sovyet Rusya kuruldu.

Sovyet Rusya, Brest Litovsk Antlaşması'nı imzalayarak I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir. Ayrıca Sovyet Rusya, İtilaf Devletleri arasında imzalanan gizli antlaşmaları da açıklamıştır.

E) Wilson İlkeleri ve ABD'nin Savaşa Girmesi

I. Dünya Savaşı başladığında ABD, tarafsızlığını ilan etmişti. Ancak tarafsız devlet olmasına rağmen savaş sürecinde İngiltere'ye ABD ticaret gemileri ile silah satılmıştır. Bu durum üzerine Almanya, hem İngiltere'nin silah bulmasını engellemek hem de İngiltere'yi savaş dışı bırakabilmek amacıyla ABD'nin silah taşıyan ticaret gemilerini batırmıştır. Bu durum ABD'de Alman düşmanlığına sebep olmuş ve ABD başkanı Woodrow Wilson 14 maddelik Wilson İlkelerini yayınlamıştır. Bu ilkelerin İngiltere tarafından kabul edilmesi üzerine ABD, İngiltere yanında İtilaf Devletleri tarafında I. Dünya Savaşı'na girmiştir.

Wilson İlkeleri

- Yenilen devletler yenilen devletlerden toprak ya da savaş tazminatı almayacak
- Dünya barışını korumak için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kurulacak.
- Gizli antlaşmalar yapılmayacak, açık diplomasi uygulanacak.
- Boğazlar, tüm devletlere açık olacak.
- Her millet kendi geleceğini kendi tayin edebilecek.
- Osmanlı Devleti'nde Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerin bağımsızlığı sağlanacaktır.
- Türk olmayan milletlerin de kendini yönetme hakkı olacaktır.

Dikkate Al

Wilson İlkeleri toplam 14 maddeden oluşmaktadır.

Dikkate Al

İtilaf Devletleri, kendi çıkarlarına ters olsa da bu istekleri ABD'yi savaşa sokmak için kabul etmiştir.

Dikkate Al

ABD'nin savaşa girmesiyle dengeler değişmiş ve savaşı İtilaf Devletleri kazanmıştır.

Örnek Soru

I. Dünya Savaşı başladığında tarafsızlığını ilan eden ABD, savaşın son dönemlerinde Almanya'nın ABD ticaret gemilerini batırması üzerine Wilson İlkeleri'ni yayınlamış ve bu ilkelerin İngiltere tarafından kabul edilmesi üzerine I. Dünya Savaşı'na İtilaf Devletleri yanında girmiştir.

- I. Yenilen devletler yenilen devletlerden toprak ve onarım bedeli almayacaktır.
- II. Dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyeti kurulacaktır.
- III. Boğazlar, Türklerin olmadığı bir komisyon tarafından yönetilecektir.

Maddelerinden hangisi ya da hangileri Wilson İlkeleri'nde yer almıştır?

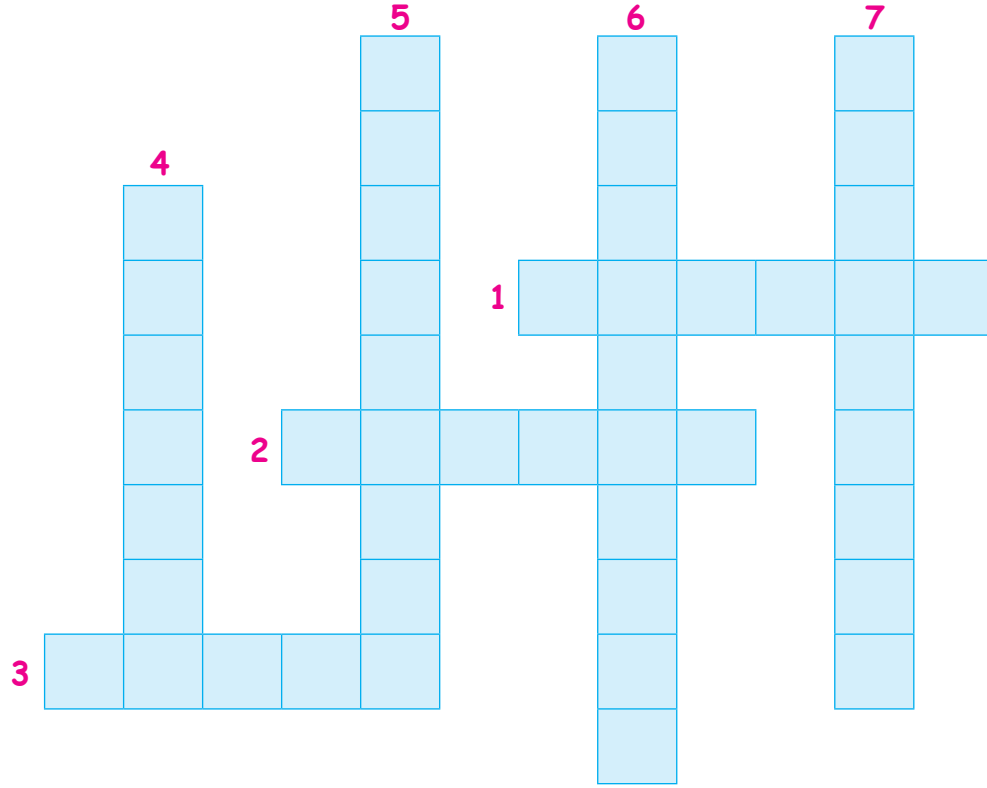
- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

I ve II. Öncüller Wilson İlkeleri'nde yer alır, ancak, III. öncül Sevr Barış Antlaşmasının maddesidir.
Cevap: A

Etkinlik 5

1. Osmanlı Devleti'nin Orta Asya Türkleri ile birleşmek amacıyla açtığı cephedir.
2. Bu cephe Mondros Ateşkes Antlaşması ile kapanmıştır.
3. İngilizlerin sömürge yollarını kesmek amacıyla Almanların isteği ile açılan cephe
4. Rusya ile Avusturya - Macaristan arasındaki savaşa Osmanlı Devleti'nin yardım gönderdiği cephedir. Cephenin diğer adı Lemberg Muharebesidir.
5. Osmanlı askerlerinin İngiliz komutanları esir aldığı cephedir.
6. Osmanlı Devleti'nin Araplarla savaştığı cephedir.
7. Mustafa Kemal'in askeri ününün ortaya çıktığı cephedir.

E) Savaş Sonunda Yapılan Antlaşmalar

ATEŞKES ANTLAŞMALARI	BARIŞ ANTLAŞMALARI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bulgaristan-Selanik Ateşkesi ➤ Osmanlı Devleti Mondros Ateşkesi Antlaşması ➤ Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Willa Gusti Antlaşması ➤ Almanya-Rethondes Ateşkes Antlaşması 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osmanlı Devleti -Sevr AntlaşmasıI ➤ Bulgaristan-Nöyyi Antlaşması ➤ Avusturya-Sen Jermen Antlaşması ➤ Macaristan-Trianon Antlaşması ➤ Almanya -Versay Antlaşması

Dikkate Al

I. Dünya Savaşı'nın en son imzalanan barış antlaşması Sevr Barış Antlaşması'dır.

F) I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

- Büyük imparatorluklar yıkıldı. (Osmanlı D., Avusturya-Macaristan)
- Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Türkiye, Letonya, Macaristan, Avusturya gibi yeni devletler kuruldu.
- Dünya siyasi haritası yeniden şekillendi.
- Kimyasal silah, tank, denizaltı ilk kez kullanıldı.
- Savaştan en karlı çıkan devlet: İngiltere
- Sınırlar çizilirken millet-ırk ilkesine uyulmadığı için azınlık sorunları ortaya çıktı.
- Savaş sonunda yapılan antlaşmalar kalıcı barış getirmemiş ve II. Dünya Savaşı'na giden yol açılmıştır.

G) Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918)

a) Ateşkesi Zorunlu Kılan Nedenler

- Bulgaristan'ın savaştan çekilmesiyle Osmanlı-Almanya kara bağlantısının kesilmesi
- Osmanlı Devleti'nin Çanakkale Cephesi hariç bütün cephelerde yenilmesi
- Wilson İlkeleri'ne güvenilmesi

Dikkate Al

Antlaşmayı İtilaf Devletleri adına İngiliz Amiral Calthorpe (Kalthorp) ; Osmanlı Devleti adına da Bahriye Nazırı Rauf Bey imzalamıştır.

Unutma!

Mondros Ateşkes Antlaşması, 24 maddeden oluşmaktadır.

b) Ateşkesin Bazı Maddeleri

Çanakkale ve İstanbul Boğazları İtilaf Devletleri'ne açılacak (1.Madde)

Osmanlı ordusu terhis edilecek, orduya ait cephane, silah ve taşıtlar İtilaf Devletleri'ne bırakılacak (5.Madde)

İtilaf Devletleri, güvenlikleri için tehlikeli gördüğü her yeri işgal edebilecektir. (7.Madde)

Dikkate Al

Antlaşmanın en ağır şartlı maddesidir. İtilaf Devletleri işgalleri 7.maddeye dayanarak yapmıştır.

- Vilayet-i Sitde (6 şehir: Erzurum, Elazığ, Bitlis, Diyarbakır, Sivas, Van) bir karışıklık çıkarsa işgal edilecektir.(24 Madde)

Dikkate Al

24.madde ile Doğu Anadolu'da bir Ermeni devletinin kurulması amaçlanmıştır.

- Tüm haberleşme sistemlerinin denetimi İtilaf Devletleri'ne bırakılacaktır.
- Toros tünelleri, deniz işletmeleri ve demir yollarının denetimi İtilaf Devletlerine bırakılacaktır.

Örnek 7

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 24. Maddesinde Doğu Anadolu'da bulunan yer alan 6 şehir (vilayeti sitte) (Erzurum, Bitlis, Elazığ, Diyarbakır, Sivas ve Van) gerekirse işgal edilebilecektir, maddesi yer almıştır.

Mondros Ateşkes Antlaşması'na bu maddenin konulmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Ermenilerin Doğu Anadolu'yu işgal etmesini önleyebilmek
- B) Doğu Anadolu'nun özerk bir yönetim olarak kurulmasını sağlamak
- C) Bölgeyi daha rahat koruyabilmek
- D) Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti kurabilmenin ortamını hazırlamak

Sen Çöz 7

c) Ateşkesin Uygulamaları- İşgaller

Unutma!

İtilaf Devletleri 7.Maddeye dayanarak işgalleri başlattı.

İngilizler: Musul, Urfa, Maraş, Antep, Samsun, Merzifon (Amasya), Çanakkale, İzmit, Kütahya, Eskişehir...

Fransızlar: Hatay, Mersin, Zonguldak, Maraş, Antep, Adana...

İtalyanlar: Antalya, Konya, Muğla, Aydın

Yunanlılar: Paris Barış Konferansı'ndan sonra İzmir ve çevresi

Ermeniler: Kars ve çevresi

Dikkate Al

Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandıktan sonra İtilaf Devletleri tarafından ilk işgal edilen yer Musul'dur.

Dikkate Al

İngilizler Urfa, Antep ve Maraş'ı Musul'a karşılık Fransızlara bırakmıştır.

Mondros'un Uygulanmasına Karşı Tutumlar

İstanbul Hükümeti	Mustafa Kemal	Türk Halkı
İşgallere karşı sessiz ve teslimiyetçi bir tutum izlenmiştir. İşgallere direnmenin imkansızlığı vurgulanmıştır.	Antlaşmanın yorumuna açık olduğunu ve Osmanlı topraklarının işgaline sunulduğunu belirtmiştir.	Mitinglerle işgaller protesto edilmiştir.

Örnek Soru

Mondros Ateşkes Antlaşması 30 Ekim 1918 tarihinde Osmanlı Devleti ile İtilaf Devletleri arasında imzalanmıştır. Bu antlaşmayı Osmanlı Devleti adına Bahriye Nazırı (Denizcilik Bakanı) Rauf Bey (ORBAY), İtilaf Devletleri adına da General Calthorpe imzalamıştır. Toplam 24 maddeden oluşan ve şartları Osmanlı Devleti için çok ağır olan bu antlaşmayı imzalamasında;

- I. Osmanlı Devleti'nin Çanakkale Cephesi hariç diğer cephelerde yenilmesi
- II. Bulgaristan savaştan çekildiği için Osmanlı Devleti'nin Almanya ile kara bağlantısının kalmaması
- III. Osmanlı Devleti yöneticilerinin Wilson İlkelerine güvenmesi

Maddelerinden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Biz Çözdük

Mondros Ateşkes Antlaşmasını Osmanlı Devleti'nin imzalamasında verilen 3 öncülde etkili olmuştur.
Cevap: D

H) Paris Barış Konferansı (18 Ocak 1919)

İtilaf Devletlerinin, savaş sonrasında yenilen devletlerle yapacakları antlaşmaların şartlarını belirlemek, Avrupa'nın durumunu belirleyip yeniden sınırları çizmek, sömürgelerin ve Osmanlı'nın paylaşımı gibi konuları görüşmek için toplanmış bir konferanstır.

Alınan Kararlar

- Milletler Cemiyeti kurulacaktır.
- Doğu Anadolu'da Ermeni Devleti kurulacaktır.
- Sömürgecilik yerine Manda ve himaye sistemi uygulanacaktır.
- İzmir ve çevresi İtalya'dan alınıp Yunanistan'a verilecektir.

Dikkate Al

İngiltere, Akdeniz'de güçlü bir İtalya yerine zayıf bir Yunanistan'ı istediği için İzmir, Yunanistan'a verilmiştir.

Dikkate Al

Paris Barış Konferansı, İtilaf Devletleri arasında ilk görüş ayrılığının yaşandığı olaydır.

Örnek 8

Paris Barış Konferansı'nda alınan karara göre İngiltere, İzmir ve çevresini güçlü bir İtalya yerine zayıf bir Yunanistan'ı tercih ederek İzmir ve çevresini Yunanistan'a vermiştir. Bunun üzerine Yunanistan İzmir ve çevresinde Yunan nüfusunun fazla olduğunu ayrıca bölgede yaşayan Müslümanların Hıristiyanları katlettiğini iddia ederek 15 Mayıs 1919 tarihinde Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesine dayanarak İzmir'i işgal etmiştir.

İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edilmesine bağlı olarak;

- I. Türk halkında işgale karşı tepkiler ve protestolar gerçekleşmiştir.
- II. Kuvayı milliye hareketi oluşturulmuştur.
- III. Amiral Bristol Raporu yayınlanmıştır.

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 8

1) İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919)

Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresi Yunanistan'a verilince Yunanistan;

- İzmir ve çevresinde Rum nüfus çoğunluktadır.
- İzmir'de Türk ve Müslümanlar, Hristiyanları katlediyor

Bahaneleriyle, Mondros Ateşkesi'nin 7.maddesine dayanarak İzmir, Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir.

Dikkate Al

Hukuku Beşer Gazetesi Başyazarı Hasan Tahsin Yunanlılara İzmir'de ilk kurşunu sıkışmış ve burada şehit edilmiştir.

İzmir'in İşgalinin Sonuçları

- Türk halkında Millî uyanış arttı ve tepkiler oldu.
- Kuvayı Milliye hareketi oluştu.
- Amiral Bristol Raporu yayınlandı.

I) Amiral Bristol Raporu (11 Ekim 1919)

Yunanlıların İzmir'de yaptıkları katliamlar üzerine durumu araştırmak için ABD hükümeti bölgeye Amiral Bristol'ü bir heyetle İzmir'e göndermiştir.

Raporun Sonuçları

- Bölgede Türkler çoğunluktadır.
- Bölgede Müslümanlar Hristiyanları değil; Hristiyanlar Müslümanları katletmektedir.
- Bölgeden (Yunan) Rum askeri çekilmelidir. Gerekirse bölgeye İtilaf Devleti askerleri gönderilmelidir.

Amiral Bristol

Dikkate Al

Amiral Bristol Raporu, Türk kurtuluş mücadelesinin haklılığını ortaya koyan ilk uluslararası belgedir.

J) Kuvayı Milliye Hareketi

Anadolu'da başlayan işgallere karşı Türk halkının kendi çabalarıyla oluşturduğu bölgesel direniş hareketine denir.

Kuvayı Milliye'nin Özellikleri

- Bölgesel ve düzensiz birliklerden oluşur.
- Gönüllü birliklerden oluşur ve ihtiyaçları halk tarafından karşılanır.
- Askeri disiplinden geçmemişlerdir.
- Halkta milli bilincin oluşmasını sağlamıştır.
- Düşman ilerleyişini yavaşlatmıştır ama durduramamıştır.
- TBMM'ye karşı çıkarılan isyanların bastırılmasında önemli rol oynamışlardır.

K) Cemiyetler

Mondros'un Uygulanmasına Karşı Tutumlar			
ZARARLI CEMİYETLER		YARARLI CEMİYETLER	
A) Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler		B) Millî Varlığa Düşman Cemiyetler	
1	Mavri Mira Cemiyeti	İngiliz Muhipleri Cemiyeti	Trakya Paşaeli Cemiyeti
2	Pontus Rum Cemiyeti	Wilson Prensipleri Cemiyeti	Trabzon Muhafazayı Hukuk C.
3	Hınçak Taşnak Cemiyeti	Kürt Teali Cemiyeti	Doğu Anadolu Müdafaayı Hukuk C.
4		İslam Teali cemiyeti	İzmir Müdafaayı Hukuk Cemiyeti
5		Hürriyet ve İtilaf Fırkası	Kilikyalılar Cemiyeti
6		Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası	Milli Kongre Cemiyeti
7			Anadolu Kadınları Müdafaayı Hukuk Cemiyeti Cemiyeti

1. Zararlı Cemiyetler

1. Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

A. Mavri Mira (Kara Gün) Cemiyeti: Amacı Trakya ve Batı Anadolu'yu içine alan Bizans'ı yeniden kurmaktır.

B. Pontus Rum Cemiyeti: Samsun'dan Batum'a kadar Karadeniz'de Pontus Rum Devleti kurmayı amaçlamaktadır.

C. Hınçak-Taşnak Cemiyeti: Ermeniler kurdu. Doğu Anadolu'dan Adana'ya kadar bölgede bir Ermeni Devleti kurmayı amaçlamaktadır.

2. Türklerin Kurduğu Cemiyetler

A. İngiliz Muhipleri Cemiyeti: Anadolu'da İngilizlerin bir manda yönetimi kurması için çalışmışlardır.

B. Wilson Prensipleri Cemiyeti: Anadolu'da bir Amerikan manda yönetimi kurmaya çalışmışlardır.

C. Kürt Teali Cemiyeti: Güneydoğu Anadolu'da bir Kürt Devleti kurmayı amaçlamışlardır. Bu sebeple İngiltere ile yakın ilişkiler kurmuşlardır.

D. İslam Teali Cemiyeti: İşgallere karşı koymanın mümkün olmadığını savunan bu cemiyet üyeleri, halifelik makamının yetkilerinin korunması için çalışmıştır. Anadolu'daki milli mücadeleye karşı çıkmışlardır.

E. Hürriyet ve İtilaf Fırkası: Bu fırka (parti) İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı kuruldu. Anadolu'daki milli mücadele hareketine karşı mücadele etmiştir.

2. Yararlı Cemiyetler

A. Trakya Paşaeli Cemiyeti: Edirne ve çevresinin Yunanistan'a katılmasını önlemek amacıyla kurulmuştur. Mavri Mira Cemiyetine karşı mücadele etmiştir. İlk kurulan yararlı cemiyettir.

B. Doğu Anadolu Müdafaa-yı Hukuk-ı Milliye Cemiyeti: Doğu Anadolu'da Türklerin çoğunlukta olduğunu ispatlayarak bölgede bir Ermeni Devleti'nin kurulmasını engellemeye çalışmıştır. Taşnak ve Hınçak Cemiyetine karşı mücadele etmiştir.

C. Trabzon Muhafaza-yı Hukuk-ı Milliye Cemiyeti: Karadeniz Bölgesi'nde Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını önlemek amacıyla kurulmuştur. Pontus Rum Cemiyeti'ne karşı mücadele etmiştir.

Yararlı Cemiyetler Haritası

D. İzmir Müdafaa-yı Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti: İzmir ve çevresinde Türklerin çoğunlukta olduğunu ispatlayarak bölgenin Yunanistan'a verilmesi önlemek için kurulmuştur. Mavri Mira Cemiyeti'ne karşı mücadele etmiştir.

E. Kilikyalılar Cemiyeti: Adana, Çukurova, bölgesinde Türklerin çoğunlukta olduğunu ispatlamaya çalışmıştır. Hınçak ve Taşnak Cemiyeti'ne karşı mücadele etmiştir.

F. Millî Kongre Cemiyeti: İşgallere karşı basın yayın yoluyla Mücadele etmiştir.

Dikkate Al

Yararlı Cemiyetler, Sivas Kongresi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti" adıyla tek çatı altında birleşmiştir. Böylece "Düzenli Ordu"nun alt yapısı oluşmuştur.

YARARLI CEMİYET	ZARARLI CEMİYET
Mücadele Ettiği Cemiyet	
Trakya Paşaeli Cemiyeti	Mavri Mira Cemiyeti
İzmir Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti	Mavri Mira Cemiyeti
Doğu Anadolu Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti	Hınçak Taşnak Cemiyeti
Trabzon Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti	Pontus Rum Cemiyeti
Kilikyalılar Cemiyeti	Hınçak Taşnak Cemiyeti

Örnek Soru

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Türk ordusu terhis edilince bölgesel direniş cemiyetleri kurulmuştur. Bu cemiyetler Zararlı Cemiyetler ve yararlı cemiyetler şeklindedir. Yararlı cemiyetler Türk varlığının devam etmesi için düşmana ve azınlık çetelerine karşı mücadele etmiştir. Trakya Paşaeli Cemiyeti de bu yararlı cemiyetlerden biridir. Doğu Trakya ve Batı Trakya bölgesinde yaşanan Türk ve Müslümanları korumak amacıyla mücadelesini sürdürmüştür.

Trakya Paşaeli Cemiyet hangi zararlı cemiyete karşı mücadele etmiştir?

- A) Pontus Rum Cemiyeti
B) Mavri Mira Cemiyeti
C) Kilikyalılar Cemiyeti
D) Hınçak-Taşnak Cemiyeti

Biz Çözdük

- Pontus Rum Cemiyeti, Karadeniz'de Samsun'dan Batum'a kadar uzanan bir Pontus Rum Devleti kurmak amaçındadır ve bu zararlı cemiyetle Trabzon Müdafaayı Hukukî Milliye Cemiyeti mücadele etmiştir.
- Kilikyalılar Cemiyeti, Çukurova'da faaliyet gösteren yararlı bir cemiyettir.
- Hınçak-Taşnak Cemiyeti, Doğu Anadolu'dan başlayıp Çukurova'ya kadar bölgeyi ele geçirerek bir Ermeni Devleti kurmak amaçındadır. Bu zararlı cemiyete karşı Doğu Anadolu Müdafaayı Hukuk Cemiyeti ve Çukurova'da Kilikyalılar Cemiyeti mücadele etmiştir.
- Mavri Mira Cemiyeti, Doğu Trakya, İstanbul ve Batı Anadolu'yu alarak yeniden Bizans Devleti'ni kurmayı amaçlamıştır. Bu zararlı cemiyetle Trakya'da Trakya Paşaeli Cemiyeti mücadele etmiştir. Cevap: B

MİLLÎ MÜCADELE BAŞLIYOR

Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi

I. Dünya Savaşı sona erdiğinde Mustafa Kemal, Suriye'de Yıldırım Orduları Grup Komutanı idi. Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandıktan sonra, Osmanlı ordusu dağıtılınca Mustafa Kemal, İngilizlere teslim olmak yerine Osmanlı başkenti olan İstanbul'a gelmiştir.

Mustafa Kemal, vatanın Anadolu hareketi ile kurtarılacağına inanıyordu. Samsun ve çevresinde çıkan isyanı bastırmak için 9.Ordu Müfettişi olarak Samsun'a gönderildi.

Kurtuluş Yolu Haritası

Dikkate Al

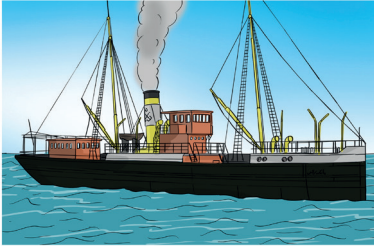
Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı Kurtuluş Savaşı'nın (Milli Mücadele) başlangıcıdır.

Dikkate Al

Mustafa Kemal, Samsun'a Bandırma Vapuru ile gitmiştir.

İstanbul Hükümeti 'nin Mustafa Kemal'den İstekleri

- Bölgedeki isyanı bastırması
- Bölgedeki orduyu dağıtması
- Halkın elindeki silahları toplamasıdır.

Bandırma Vapuru

Kurtuluş Yolculuğu

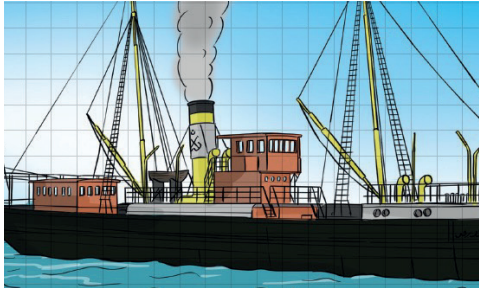
Kurtuluş Savaşı 'nda Zor Şartlar

1) Samsun Raporu (22 Mayıs 1919)

Mustafa Kemal Samsun'a çıktıktan sonra bölgedeki durumu incelemiş ve İstanbul'a bir rapor göndermiştir. Bu raporda:

- İsyani Türkler değil Pontus çeteleri çıkarmaktadır.
- Bu tehlikeden dolayı ordu dağıtılamaz ve silahlar toplanamaz.

Örnek 9

Mustafa Kemal, 16 Mayıs 1919 tarihinde Bandırma Vapuru ile İstanbul'dan yola çıkmış ve 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a ulaşmıştır. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı Milli Mücadele'nin başlangıcı kabul edilir.

Mustafa Kemal, padişah tarafından İstanbul'dan 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a gönderilmesinde;

- I. Bölgedeki isyanı bastırması
- II. Pontus Rum çeteleri ile savaşması
- III. Halkın elindeki silahları toplaması

görevlerinden hangileri verilmiştir?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 9

2) Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919)

Mustafa Kemal, Türk halkını işgallere karşı uyarmak ve işgallere karşı halkın bilinçlenmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Genelgede Mustafa Kemal;

- İşgallere karşı protesto ve mitingler (gösteriler) yapılmasını
- Azınlıklara karşı taşkınlık yapılmamasını istemiştir.

Dikkate Al

Havza Genelgesi, Kurtuluş Savaşı'nın ilk belgesidir.

Unutma!

Mustafa Kemal azınlıklara gösteriler sırasında zarar verilirse Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesi'ne göre bölgelerinin işgal edilebileceği için böyle bir istekte bulunmuştur.

3) Amasya Genelgesi (Tamimi) (22 Haziran 1919)

Mustafa Kemal, Amasya'da Refet Bele, Rauf Orbay ve Ali Fuat Cebesoy ile birlikte Konya'da bulunan Ordu Müfettişi Mersinli Cemal Paşa'ya ve Erzurum'da bulunan Kazım Karabekir Paşa'ya bildirip onların onayını da aldıktan sonra 21-22 Haziran gecesi "Amasya Genelgesi" adı ile duyurmuştur.

Mustafa Kemal

Refet Bele

Rauf Orbay

Ali Fuat Cebesoy

Amasya Genelgesi'nin Maddeleri

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir. (Gerekçe)
- İstanbul Hükümeti, üzerine düşen görevi yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok saymaktadır. (Gerekçe)
- Milleti ancak milletin azim ve kararı kurtaracaktır. (Yöntem)
- Milletin durumunu ve haklarını dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak milli bir heyet (kurul) oluşturulmalı
- Anadolu'nun her bakımdan en güvenli yeri olan Sivas 'ta ulusal bir kongre toplanacaktır.
- Sivas'taki kongreye her ilden üç üye katılacaktır.
- Katılacak üyeler Müdafaa-yı Hukuk Grupları ya da belediyeler tarafından seçilecektir.

Dikkate Al

Millî Mücadelenin amacı -gerekçesi-yöntemi belirlenmiştir.

Dikkate Al

Temsil Heyeti fikir olarak ortaya çıkmıştır.

Dikkate Al

Amasya Genelgesi birçok komutanın imzasıyla yayınlandı. Böylece genelgenin etkisini artırmak ve demokratik bir tutum oluşturmak amaçlanmıştır.

Dikkate Al

Mustafa Kemal, İstanbul'a çağrılınca Amasya Genelgesi'nden sonra askerlikten istifa etmiştir.

4) Erzurum Kongresi (23 Temmuz- 7 Ağustos 1919)

Kongre, Doğu Anadolu Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti tarafından toplandı.

ERZURUM KONGRESİ	
TOPLANMA AMACI	<ul style="list-style-type: none"> • Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti'nin kurulması önlemek • Karadeniz'in doğusunda bir Rum Devleti'nin kurulmasını önlemek • Doğudaki tüm yerel güçleri birleştirmek • Düşmana karşı birlikte hareket etmek

➔ Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.

Dikkate Al

İlk defa millî sınırlardan bahsedilmiştir.

Dikkate Al

Bu madde Misak-ı Millî'nin de maddesidir.

➔ Vatanın bütünlüğü İstanbul Hükümeti tarafından sağlanamazsa bir Temsil Heyeti kurulacaktır.

Dikkate Al

Doğu Anadolu'yu temsil eden (bölgesel) Temsil Heyeti kurulmuştur. Başkanı Mustafa Kemal seçilmiştir.

➔ Kuvayı Milliye'yi etkin; millî iradeyi hâkim kılmak esastır.

➔ Manda ve himaye kabul edilemez. (İlk kez reddedilmiştir.)

➔ Hristiyan azınlığa siyasi ve sosyal dengemizi bozacak ayrılıklar verilemez.

Kongrenin Önemi

1. Kongreye sadece Doğu Anadolu'dan üyeler katıldığı için kongre toplanma şekli bakımından BÖLGESEL; tüm yurdu ilgilendiren kararlar aldığından dolayı da aldığı kararlar bakımından ULUSAL bir kongredir.
2. Manda ve himaye ilk kez reddedilmiştir.
3. Temsil Heyeti, bölgesel olarak kurulmuştur.
4. "Millî iradeyi hâkim kılmak esastır" maddesi ile ulus iradesine dayalı bir yönetimin kurulacağından söz edilmiştir.

5) Sivas Kongresi (4- 11 Eylül 1919)

Kongre, Amasya Genelgesi'nde alınan kararlarla toplanmıştır. Ancak Ali Galip Olayı sebebiyle katılım az olmuştur.

Ali Galip Olayı: Sivas Kongresi'nin toplanacağı zaman ortaya atılan bir söylentidir. Buna göre Elazığ Valisi Ali Galip'in Fransızlardan alacağı destekle Sivas'ı basacağı ve kongreye katılanları tutuklayacağı iddia edilmiştir. Ancak böyle bir durum yaşanmamıştır. Ali Galip Olayı'ndan dolayı, kongreye katılım az olmuştur. (38 üye katılmıştır.)

- Erzurum Kongresi kararları kabul edilmiştir.
- Yararlı Cemiyetler Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti adıyla tek çatı altında birleştirildi.
- Temsil Heyeti tüm yurdu temsil eder hale getirildi.
- Manda ve himaye kesin olarak reddedildi.
- Türk milletinin sesini duyurmak ve Millî Mücadele'yi halka anlatmak amacıyla İrade-yi Milliye Gazetesi çıkarılması kararı alındı.
- Ali Fuat Paşa (Cebesoy) Batı Cephesi, Kuvayı Milliye Komutanlığına atandı. (Temsil Heyeti'nin ilk yürütme kararı)

Dikkate Al

Sivas Kongresi, toplanma şekli ve aldığı kararlar bakımından ulusal bir kongredir.

Dikkate Al

Kongre sonrası Damat Ferit Hükümeti istifa etmiş, yerine Ali Rıza Paşa Hükümeti kurulmuştur.

Örnek Soru

Millî Mücadele hazırlık dönemi, genelgeler kongreler sürecinde

- Yararlı Cemiyetlerin Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti adıyla tek çatı altında birleştirilmesi
- Manda ve himaye fikrinin kesin olarak reddedilmesi
- Kurtuluş Mücadelesinde halkı bilgilendirmek amacıyla İradeyi Milliye adıyla bir gazetenin çıkarılması kararı,

Aşağıdakilerden hangisinde gerçekleşmiştir?

- A) Sivas Kongresi   B) Erzurum Kongresi   C) Amasya Genelgesi   D) Amasya Görüşmesi

Biz Çözdük

Verilen bilgiler Sivas Kongresi'nde alınan kararlardır.

6) Amasya Görüşmesi (20 - 22 Ekim 1919)

İstanbul Hükümeti adına Bahriye Nazırı Salih Paşa: Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal görüşme-ye katılmıştır.

Alınan Kararlar

- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'ni İstanbul Hükümeti tanıyacaktı.
- İstanbul Hükümeti, Sivas Kongresi kararlarını kabul edecek.
- Serbest ortamda seçimler yapılacak ve Mebusan Meclisi açılacak.
- İtilaf Devletleri ile yapılacak barış görüşmelerine Temsil Heyeti'nin uygun gördüğü kişiler katılacaktır.

Dikkate Al

İstanbul Hükümeti bu maddelerden seçimlerin yapılıp meclisin açılmasını kabul etmiştir.

Dikkate Al

Amasya Görüşmesi ile İstanbul Hükümeti, Temsil Heyeti'ni resmen tanımıştır. (Varlığını kabul etmiştir.)

7) Mustafa Kemal'in Ankara'ya Gelişi (27 Aralık 1919)

Ankara'nın,

- a. Anadolu içlerinde güvenli olması
- b. İletişim ve ulaşım imkanlarının iyi olması
- c. Batı Cephesi'ne yakın olması
- d. İstanbul'a yakın olmasından dolayı Ankara, Millî Mücadele'nin merkezi yapılmıştır.

8) Son Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin Toplanması (12 Ocak 1920)

- Mustafa Kemal, vekillerinin özgür karar alamayacağını ve İstanbul'un İtilaf Devletleri denetiminde olmasından dolayı meclisin farklı bir şehirde toplanmasını istemiş ama kabul edilmemiştir.
- İtilaf Devletleri, kendi zararlarına karar alınamayacağını düşündükleri için seçimlere müdahale etmemişlerdir.
- Mustafa Kemal Erzurum milletvekili olarak seçilmiş ama tutuklama kararı sebebiyle meclis çalışmalarına katılamamıştır.

Mustafa Kemal'in Vekillerden İstekleri

- Kendisinin Meclis Başkanı seçilmesi
  - Reşat Hikmet Bey seçildi ✗
- Müdafaa-yı Hukuk Grubu Kurulması
  - Felah-ı Vatan Grubu kuruldu. ✗
- Misak-ı Milli Kararlarının kabul ettirilmesi
  - Mecliste kabul edildi. ✓

Son Osmanlı Mebuslar Meclisi

Mustafa Kemal'in İsteklerinin yerine getirilememesinde milletvekillerinin;

- a) Padişah otoritesinden çekindiklerinin
- b) Halife ve saltanata bağlılıklarını sürdürdüklerinin göstergesi olmuştur.

9) Misak-ı Millî Kararları (Ulusal Ant) (28 Ocak 1920)

Yer	İtilaf Devletlerinin tehdidi altındaki İSTANBUL
Tarih	28 Ocak 1920
Toplanma Amacı	İtilaf Devletleri ile yapılacak görüşmelerde Türk halkının kabul edebileceği barış antlaşması şartlarını belirlemek
Toplantıya Katılanlar	Ülkenin her yerinden gelen milletvekilleri
Toplantının Özelliği	Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin yaptığı son toplantı olması

Son Osmanlı Mebuslar Meclisi, 28 Ocak 1920 tarihli toplantısında Felah-ı Vatan Grubu üyelerinin oylarıyla Misakı Millî Kararlarını kabul etmiştir.

Alınan Kararlar

- Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.
- Azınlıklara, sınırlarımız dışında yaşayan Türklere verilen haklar kadar hak verilecektir.
- Kapitülasyonlar kabul edilemez.
- İtilaf Devletleri, boğazlardan gemilerini çekmelidir.
- Elviye-yi selase (üç şehir: Kars, Ardahan, Batum) için gerekirse halk oylamasına başvurulabilir.
- Batı Trakya'nın hukuki durumu halkın vereceği oylarla belirlenecektir.

Dikkate Al

İtilaf Devletleri, kararların açıklanmasından sonra İstanbul'u resmen işgal etmiştir.

Dikkate Al

11 Nisan 1920'de padişah meclisi kapatmıştır.

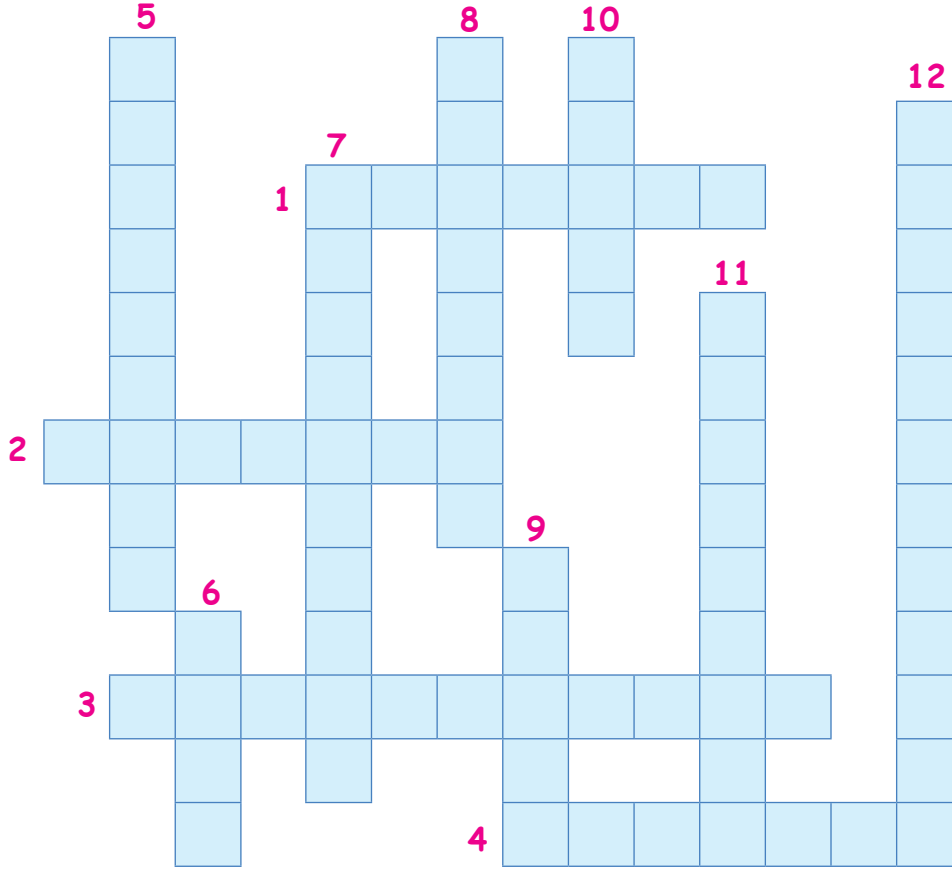
Dikkate Al

İşgal haberini Mustafa Kemal'e Manastırlı Hamdi bildirmiştir.

Misakı Milli Haritası

Etkinlik 6

1. Osmanlı Devleti'ni fiilen sona erdiren antlaşmadır.
2. Manda ve himayenin ilk kez reddedildiği kongredir.
3. Son Osmanlı Mebuslar Meclisinde Mustafa Kemal'in isteği olan "Müdafaayı Hukuk Grubu"-nun yerine kurulan grubun adıdır.
4. TBMM'ye karşı Balıkesir ve çevresinde başlatılan ve İstanbul Hükümeti tarafında desteklenen isyandır.
5. Karadeniz Bölgesinde Samsun'dan Batum'a kadar olan bölgede bir devlet kurmak amacıyla kurulan zararlı cemiyettir.
6. Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı Devleti'nin imzaladığı barış antlaşmasıdır.
7. Birinci Dünya Savaşı sonunda Trianon Antlaşmasının imzalandığı İttifak Devletidir.
8. Mustafa Kemal'i Samsun'a götüren geminin adıdır.
9. Milli Mücadelenin ilk belgesinin yayınladığı genelgedir.
10. Birinci Dünya Savaşı sonunda İtilaf Devletlerinin yenilen devletlerle yapacakları barış şartlarını belirlemek amacıyla topladığı konferansın (toplantı) yapıldığı şehirdir.
11. Amasya Görüşmesi'ne İstanbul Hükümeti adına katılan devlet adamıdır.
12. Adana ve çevresinin Ermenilere karşı savunmasını yapan yararlı cemiyetin adıdır.

1. BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN AÇILMASI (23 NİSAN 1920)

İstanbul'un işgal edilmesi üzerine yurdun her yerine haber gönderen Mustafa Kemal, İstanbul'dan kaçabilen vekillerin hemen Ankara'ya gelmesini istedi. Ayrıca tutuklanan vekillerin yerine de seçim yapılacağı bildirildi.

Hazırlıkların tamamlanması üzerine 23 Nisan 1920'de meclis geleneklere göre en yaşlı üye Sinop Mebusu Şerif Bey'in başkanlığında ilk toplantısını yaparak açıldı.

Unutma!

Günümüzde de seçimler sonrası meclisin ilk çalışma gününde açılış konuşmasını meclisteki en yaşlı üye (milletvekili) yapar.

Dikkate Al

Mustafa Kemal, yapılan seçimde başkan seçildi.

1. BMM'nin Açılma Amacı: Ülke topraklarını yabancı işgalinden kurtarıp, bağımsızlığı sağlamaktır.

Unutma!

Büyük Millet Meclisi'nin (BMM) açılması ile Yeni Türk kurulmuş ve Temsil Heyeti'nin görevi sona ermiştir. Büyük Millet Meclisi, açıldıktan 9 ay sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) adını almıştır.

A) TBMM'de Alınan İlk Kararlar

➡ Yeni bir hükümet kurmak zorunludur.

Dikkate Al

İstanbul Hükümetine karşı çıkılmıştır.

➡ Geçici bir hükümet başkanı ya da padişah vekili atamak doğru değildir.

Dikkate Al

Meclisin bağımsızlığı ve devamlılığı sağlamak istenmiştir.

➡ TBMM'nin üzerinde hiçbir güç yoktur.

Dikkate Al

İstanbul Hükümeti yok sayılmıştır.

Dikkate Al

TBMM, yasama ve yürütme yetkilerini kendinde toplamıştır.

Dikkate Al

Saltanat makamına karşı çıkılmış ancak ortam müsait olmadığı için açıkça ifade edilmemiştir.

➔ Yasama ve yürütme yetkileri meclise aittir.

Dikkate Al

İşlerin hızlı yürütülebilmesi amaçlanmıştır.

➔ Hükümetin üyeleri meclis içinden seçilir. Meclisin başkanı hükümetin de başkanıdır. (Meclis Hükümeti Sistemi)

➔ Padişah ve halife, ülke kurtulduktan sonra meclisin alacağı karara göre yerini alır.

1. TBMM'nin Özellikleri

- Mecliste asker olan vekiller vardır. Ordu siyaset içindedir.
- 1921 Anayasası'nı kabul ettiğinden ve yeni Türk devletini kurduğundan dolayı "Kurucu Meclis" özelliği taşır.
- Güçler birliği ilkesini benimsemiştir.
- Meclis Hükümeti Sistemi uygulanmıştır.

Dikkate Al

I. TBMM'nin yaptığı tek inkılâp hareketi, saltanatı kaldırmasıdır.

Dikkate Al

I. Meclis, 23 Nisan 1920'dan 1 Nisan 1923'e kadar görev yapmıştır.

B) TBMM'ye Karşı Çıkarılan İsyanlar

Ayaklanmaların Nedenleri

- Milli mücadelenin padişah ve halifeye karşı yapıldığı propagandasının yapılması
- İtilaf Devletleri'nin işgal ettikleri bölgelerde yerleşmek istemesi.
- Anadolu'daki oluşan otorite boşluğundan yararlanılmak istenmesi
- Bazı Kuvayı Milliyecilerin halktan zorla silah, yiyecek toplaması ve düzenli orduya katılmak istememesi.
- Azınlıkların bağımsız devlet kurma düşüncesi
- Asker kaçaklarının faaliyetleri.
- Bazı zenginlerin bölgesel etkilerinin azalacağı düşüncesi.

A) İstanbul Hükümeti'nin Çıkardığı İsyanlar

1. Anzavur İsyanı
2. Kuvayı İnzabatiye (Halifelik Ordusu) Ayaklanması

B) İtilaf Devletleri'nin Desteklediği İsyanlar

1. Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı Ayaklanması
2. Yozgat (Çapanoğulları) Ayaklanması
3. Afyon (Musa Çopur) Ayaklanması
4. Konya (Delibaş Mehmet) Ayaklanması
5. Urfa (Milli Aşireti) Ayaklanması

C) Azınlıkların Çıkardığı İsyanlar

1. Rum İsyanı
2. Ermeni Ayaklanması

D) Eski Kuvayı Milliyecilerin İsyanları

1. Çerkez Ethem Ayaklanması
2. Demirci Mehmet Efe Ayaklanması

1. Konya ve Bozkır Ayaklanmaları	6. Yozgat Ayaklanması	11. Çerkez Ethem Ayaklanması
2. Anzavur Ayaklanması	7. Mili Aşireti Ayaklanması	12. Koçgiri Ayaklanması
3. Bolu ve Düzce Ayaklanmaları	8. Cemil Çeto Ayaklanması	13. Pontus Ayaklanması
4. Şeyh Eşref Ayaklanması	9. Çopur Musa Ayaklanması	14. Ermeni Ayaklanması
5. Kuvayıinzabatiye Ayaklanması	10. Demirci Mehmet Efe Ayaklanması	

TBMM'ye Karşı Yapılan Ayaklanmalar Haritası

TBMM'nin Aldığı Tedbirler

- Hıyanet-i Vataniye Kanunu (Vatana İhanet Kanunu)
- İstiklal Mahkemeleri'nin kurulması
- İstanbul'la haberleşmenin kesilmesi, telgrafların gönderilmesi
- Ankara Müftüsü Rifat Börekçi 'den Mustafa Kemal ve arkadaşlarının dinsiz olmadığını gösteren fetva (belge) alındı.
- Anadolu Ajansı, Hakimiyet-i Milliye Gazetesi ve gezici nasihat heyetleri ile halk bilgilendirildi.

Ayaklanmaların Sonuçları

- Yunan ilerleyişine zemin hazırladı.
- Kurtuluşun gecikmesine sebep oldu.
- Boş yere cephane kullanıldı, vatandaşın kanı döküldü.
- İsyanların bastırılması TBMM'nin otoritesini artırdı. Halkın meclise olan güveni arttı.

Örnek 10

23 Nisan 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisi açıldıktan sonra

- İstanbul Hükümeti
- İtilaf Devletleri
- Eski Kuvayı milliyecilerin bazıları
- Azınlıklar

Büyük Millet Meclisi'ne karşı isyanlar başlatmışlardır. Bu isyanların başlatılmasında

- Azınlıkların bağımsız devlet kurmak istemesi
- Bazı zengin ve aşiret yöneticilerinin bölgesel etkinliklerinin azalacağı düşüncesi
- İstiklal Mahkemeleri'nin kurulması

durumlarından hangileri isyanların başlamasının nedenleri arasında gösterilebilir?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III   D) I, II ve III

Sen Çöz 10

BARIŞ ANTLAŞMASI MI, ÖLÜM FERMANI MI?

Sevr Barış Antlaşması (10 Ağustos 1920)

İtilaf Devletleri, Mondros Ateşkes Antlaşması'na dayanarak işgaller yapmaları ayrıca Osmanlı topraklarında paylaşma konusunda anlaşamamaları sebebiyle Osmanlı Devleti ile hemen bir barış antlaşması imzalamamıştır.

İtilaf Devletleri Anadolu'da çıkardıkları ayaklanmalardan istedikleri sonunca ulaşamayınca barış antlaşmasının şartlarını görüşmek için San Remo Konferansı'nı topladılar

Osmanlı temsilcisi Tevfik Paşa antlaşma şartlarını kabul etmeyince, İtilaf Devletleri Osmanlıyı barışa zorlamak için Yunan ordusuna Bursa ve Edirne'yi işgal ettirdi.

Yunan işgalleri üzerine İstanbul'da toplanan Saltanat Şurası barış teklifini kabul etti. Antlaşmayı Hadi Paşa başkanlığındaki heyet Paris yakınlarındaki Sevr Kasabası'nda imzalandı.

Dikkate Al

Sevr Barış Antlaşması toplam 433 maddedir.

Antlaşmanın Maddeleri

A) Sınırlar

- Batı Anadolu ve Doğu Trakya Yunanistan'a verilecek
- Arabistan, Musul ve çevresi İngiltere'ye verilecek
- Güneydoğuda bazı şehirler ve Suriye, Fransa'ya verilecek.
- Güneybatı Anadolu İtalya'ya verilecek.
- Doğu Anadolu'da Ermenistan ve Kürdistan kurulacak.
- Osmanlı Devleti'ne İstanbul ile Kuzey ve İç Anadolu Bölgelerinden toprak verilecek.

B) Siyasi Hükümler

- İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti olacak ama antlaşma şartlarına uyulmazsa İstanbul, Türklerden alınacak.
- Boğazlar Türklerin olmadığı bir komisyonca yönetilecek.
- Boğazlar, tüm devletlerin gemilerine açık olacak.
- Azınlıkların hakları genişletilecek, vergi vermeyecek, askerlik yapmayacaklar.

C) Ekonomik Hükümler

- Kapitülasyonlar en geniş şekliyle devam edecek.
- Osmanlı Devleti "Savaş Tazminatı" ödeyecektir.

D) Askeri Hükümler

- Osmanlı Devleti'nde zorunlu askerlik kaldırılacak.
- Osmanlı ordusu 50.700 kişiden oluşacak ve ordunun ağır silahları bulunmayacaktır.

Antlaşmanın Önemi ve Sonuçları

- Osmanlı Devleti'nin imzaladığı son antlaşmadır.
- Antlaşma, Mebusan Meclisi tarafından onaylanmadığı için hukuken geçerli değildir, (Anayasaya aykırıdır.)
- TBMM bu antlaşmayı kabul etmemiş, imzalayanları da vatan haini ilan etmiştir.
- Kurtuluş Savaşı sonrası Sevr Antlaşması'nın yerine şartları çok daha iyi olan Lozan Barış Antlaşması imzalanmıştır.

Sevr Antlaşması

Örnek Soru

Sevr Antlaşması, 10 Ağustos 1920 tarihinde İtilaf Devletleri ile Osmanlı Devleti arasında imzalanmıştır. Ancak bu antlaşma ölü doğmuş bir antlaşma olarak tarihe geçmiş ve hukuken geçerli bir antlaşma olarak kabul edilmemiştir.

Sevr Antlaşması'nın hukuken geçersiz kabul edilmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisinde açıklanmıştır?

- A) Referandum yapılarak halk oyuna sunulmadığı için
- B) Osmanlı Devleti'nin meclisi tarafından onaylanmadığı için
- C) TBMM tarafından da kabul edilmediği için
- D) İtilaf Devletlerinden sadece İngiltere tarafından imzalandığı için

Biz Çözdük

Bir antlaşmanın uluslar arası alanda kabul edilebilmesi ve geçerli sayılabilmesi için meclis onayı şarttır. Sevr Antlaşması imzalandığı tarihte Osmanlı Devleti'nin Meclisi kapalıdır ve yoktur. İstanbul'un İtilaf devletleri tarafında işgalinden sonra meclis kapatılmıştır. Bu sebeple meclis olmadığı için Sevr Antlaşması'nı Osmanlı Devleti'nde meclis yerine "Saltanat Şurası" onaylamıştır. Bu sebeple bu antlaşma hukuken geçersiz bir antlaşmadır.

Yazılı Soruları

1. Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü okulları sıraya uygun olarak yazınız.

.....
.....

2. Batıya açılan şehir, Selanik hakkında bilgi veriniz.

.....
.....

3. Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti

a. Hangi devletle savaşmıştır?

.....

b. Savaşın sonucu ve önemi hakkında bilgi veriniz.

.....

4. I. Dünya Savaşı'nın bahanesi kabul edilen olayı yazınız.

.....
.....

5. I. Dünya Savaşı'ndaki 3'lü İtilaf ve İttifak devletlerinin adlarını yazınız.

.....
.....

6. I. Dünya Savaşı'nı bitiren barış antlaşmalarını devletleriyle uygun olarak yazınız.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

7. Millî Mücadele'de yapılan genelge ve kongreleri kronolojik olarak yazınız.

.....
.....

1. Birinci Dünya Savaşı 1914-1918 yılları arasında yaşanan dönemin en önemli savaşıdır. Bu savaşa Asya'dan, Avrupa'dan ve Amerika kıtasından birçok devlet katılmıştır. Bu savaşta devletlerin farklı amaçları vardı. Bazıları ekonomik kaynak bulmak amacıyla bazıları sınırlarını genişletmek amacıyla. Bazıları düşman gördüğü devleti yenmek isterken bazıları da kendi güvenliğini sağlamayı amaçlamıştı.

---- amacı ise öncelikle var olan sömürgelelerini korumaktı. Bunun yanında sömürge yollarının güvenliğini sağlamak istiyordu. Bunun yanında Osmanlı Devleti'nin de petrol bölgelerini ele geçirmek amacıyla.

Yukarıdaki boşluk aşağıdaki devletlerden hangisi ile tamamlanmalıdır?

- A) Almanya'nın B) İtalya'nın
C) İngiltere'nin D) Fransa'nın

2.

Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı 1914 yılında başlayınca tarafsızlığını ilan etmiştir. Ancak çok geçmeden farklı sebeplerden dolayı Birinci Dünya Savaşı'na İttifak devletleri tarafında savaşa dahil olmuştur.

I. Kaybedilen toprakları geri almak
II. Yeni sömürgeler elde etmek
III. Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
verilenlerden hangisi Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girmesinde etkili olan nedenler arasında gösterilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III

3. Mustafa Kemal, askerlik hayatında birçok cephede ve savaşta büyük başarılar elde etmiştir. Bu başarıları Mustafa Kemal'i dünyanın önemli komutanlarından bir haline getirmiştir. Mustafa Kemal Birinci Dünya Savaşı'nda da üç cephede mücadele etmiştir.

Aşağıda verilenlerden hangisi Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı'nda Yıldırım Orduları

Grup komutanlığı yaptığı ve mücadele ettiği son cephe

- A) Suriye Filistin Cephesi
B) Çanakkale Cephesi
C) Trablusgarp Savaşı
D) Kanal Cephesi

4.

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'nda birçok cephede mücadele etmiştir. Orta Asya Türkleri ile birleşmek ve Rusların güneye inmesini engellemek amacıyla Kafkas Cephesi açılmıştır. Ancak Ruslar bu cephede başarılı olmuş, Doğu Anadolu Bölgesini işgal etmiştir. Rusya buna rağmen 1917 yılında imzaladığı Brest Litovsk Antlaşması ile savaştan çekilmiş ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde işgal ettiği yerleri de boşaltmıştır.

Çarlık Rusya'nın avantajlı konumda iken I. Dünya Savaşı'ndan çekilmesinde etkili olan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Almanya'nın Rusya'yı işgal etmesi
B) İtalya'nın taraf değiştirmesi
C) Avusturya-Macaristan veliahdının öldürülmesi
D) Osmanlı Devleti'nin Çanakkale Cephesi'nde başarılı olması

5. Çanakkale Cephesi: Osmanlı Devleti'nin savunma cephelerinden biridir. Bu cephede İngiltere ve Fransa'nın amaçları;

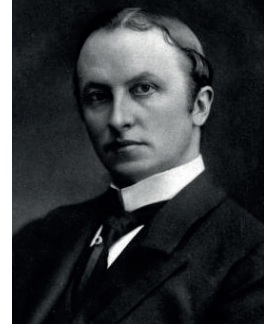
1. Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakmak
2. Çarlık Rusya'ya ekonomik ve askeri yardım ulaştırmak
3. Almanyaya yeni cephe açabilmektir.

Bu amaçla saldırıya geçen İtilaf güçleri 1915 yılında önce deniz savaşlarında daha sonra da kara savaşlarında başarısız oldular. Savaş Osmanlı Devleti kazanmıştır. Bu cephe Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşı'nda kazandığı tek cephe olmuştur. Savaş sonunda Çarlık Rusya, Brest Litovsk Antlaşması ile savaştan çekildi. Bulgaristan İttifak güçleri yanında savaşa girdi. Savaşın süresi dört yıl uzadı ve Mustafa Kemal albaylığa terfi etti gibi önemli sonuçları ortaya çıkıştır.

Yukarıda verilen metinde yer alan bilgi yanlış aşağıda verilen düzeltmelerden hangisi ile doğru hale gelir?

- A) Brest Litovsk Antlaşması / Mondros Ateşkes Antlaşması yapılarak
- B) Bulgaristan / Yunanistan yapılarak
- C) Dört yıl uzadı / iki yıl uzadı yapılarak
- D) Mustafa Kemal albaylığa terfi etti / Mustafa Kemal yarbaylığa terfi etti yapılarak

6. Birinci Dünya Savaşı 1918 yılında İtilaf Devletlerinin galibiyeti ile sonuçlanmıştır. Savaş sonrası İngiliz mecliste konuşma yapan dönemin Dışişleri Bakanı Lord Curzon,

konuşmasının bir bölümünde "Kürt, Arap, Ermeni, Rum ve Yahudilerin Türk egemenliğinden kurtarılacağını" söylemiştir. Savaş sonrasında yapılan antlaşmalarda da bunların izlerini görmek mümkündür.

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın hangi maddesi İngiliz Dışişleri Bakanının konuşmasına örnek olarak gösterilebilir?

- A) Çanakkale ve İstanbul Boğazlarının açılması, Karadeniz'e serbestçe geçişin temini ve Çanakkale ve Karadeniz istihkamlarının İtilaf Devletleri tarafından işgali sağlanacaktır.
- B) Altı vilayet adı verilen yerlerde bir kargaşalık olursa, vilayetlerin herhangi bir kısmının işgali hakkını İtilaf Devletleri haiz bulunacaktır.
- C) İtilaf Devletlerinin bütün esirleri ile Ermeni esirleri kayıtsız şartsız İstanbul'da teslim olunacaktır.
- D) Hükûmet haberleşmesi dışında, telsiz, telgraf ve kabloların denetimi, İtilaf Devletlerine geçecektir.

7. Birinci Dünya Savaşında Çarlık Rusya'nın savaştan çekilmesinden sora Almanya, İngiltere'nin silah bulmasını engellemek amacıyla İngiltere'ye silah taşıyan ABDli ticaret gemilerini batırmıştır. Bu durum üzerine dönemin ABD başkanı Woodrow Wilson, İngiltere'ye bildirdiği 14 maddelik bir bildiri yayınlamıştır. Tarihe Wilson Prensipleri olarak geçen bu bildiri İngiltere'nin kabul etmesi üzerine ABD, İtilaf devletleri tarafında Birinci Dünya Savaşı'na girmiştir. Bu bildiride "Savaş sonunda yenen devletler, yenilen devletlerden toprak ve savaş tazminatı almayacaktır." Maddesi yer almıştır.

ABD'nin bu madde ile

- I. İngilizlerin yeni sömürgeler bulmasını önlemek
 II. Barışçı bir devlet olduğunu göstermek
 III. İttifak devletlerinin toprak almasını önlemek

Maddelerinden hangilerini amaçladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) II ve III
 D) I ve III

8. Amasya Genelgesi 22 Haziran 1919 tarihinde Mustafa Kemal, Kazım Karabekir, Refet Bele, Rauf Orbay, Cemal Paşa, Ali Fuat Paşa gibi birçok komutanın imzası ile yayınlanmıştır.

Amasya genelgesinde kurtuluş mücadelesi ile bazı önemli kararlar alınmıştır.

- I. Manda ve himaye kabul edilemez
 II. Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.
 III. Sivas'ta tüm yurdu temsil edecek ulusal bir kongre toplanacaktır.
 IV. Ulusun çıkarlarını savunmak ve halkın sesini duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak bir kurulun varlığı gereklidir.

Maddelerinden hangisi Amasya Genelgesi'nde yer almamıştır?

- A) I
 B) II
 C) III
 D) IV

9.

Sivas Kongresi, Amasya Genelgesi'nde alınan karara uygun olarak toplanmıştır. 4-11 Eylül 1919 tarihleri arasında Sivas Kongresi yapılmıştır. Ancak kongre öncesinde yaşanan Ali Galip Olayı, Kongreye katılımın az olmasına neden olmuştur. Kongrede ülke sorunlarıyla ilgili önemli kararlar alınmıştır. Yararlı cemiyetler, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti adıyla birleştirilmiş, manda ve himaye fikri kesin olarak reddedilmiş, güney cephesinin kurulma kararı alınmış, Hakimiyet-i Milliye adıyla bir gazetenin çıkarılması kararlaştırılmış ayrıca Ali Fuat Paşa Batı Cephesi Kuvayı Milliye komutanlığına atanmıştır gibi önemli kararlar alınmıştır.

Yukarıda verilen metinde yer alan bilgi yanlışlığı hangi değişikliklerle düzeltilmiş olur?

- A) Sivas, Erzurum yapılarak
 B) Kesin olarak kelimesi ilk kez yapılarak
 C) Yararlı Cemiyetler, Kuvayı Milliye yapılarak
 D) Hakimiyet-i Milliye, İrade-yi Milliye yapılarak

1. ABD başkanı Woodrov Wilson'un yayınladığı 14 maddelik bildiri tarihe Wilson Prensipleri olarak geçmiştir. Bu bildiride yer alan maddelere bakıldığı zaman büyük bir kısmının 1917 yılında İngiltere ve diğer İtilaf devletlerinin çıkarlarına terstir. Buna rağmen başta İngiltere olmak üzere diğer İtilaf Devletleri bu bildiriye kabul etmiştir.

Buna göre İngiltere'nin Wilson İlkelerini kabul etmesinde;

- I. ABD'nin silah gücünden çekinmeleri
- II. ABD'nin İttifak devletleri tarafına girme geçme durumunun olması
- III. ABD'yi her ne şartta olursa olsun kendi yanında savaşa sokmak istemesi

Yukarıda verilen maddelerinden hangisi ya da hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) II ve III
- D) I ve II

2. **I. Dünya Savaşı'nın sonuçları düşünüldüğü zaman**

- I. Büyük imparatorlukların yerine yeni milli devletler kurulmuştur.
- II. Dünyaya barış ve güven ortamı sağlanmıştır.
- III. Sınırlar çizilirken milliyetçilik ilkesine uyulmaması azınlık sorunlarına neden olmuştur.

yargılar hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I - II - III

3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesine dayanılarak İtilaf Devletleri tarafından işgaller başlatılmıştır.

- I. Musul
- II. Hatay
- III. Samsun

Yukarıda verilen bölgelerden hangisi ya da hangileri İngilizler tarafından işgal edilmiştir?

- A) I ve III
- B) II ve III
- C) I ve II
- D) I - II - III

4. Amiral Bristol Raporu, İzmir'in işgalinden sonra bölgede hangi tarafın haklı olduğunu belirlenmesi amacıyla ABD Hükümeti tarafından yaptırılan bir araştırmanın sonucudur.

Bu raporda;

- I. Bölgede Rum nüfus çoğunluktadır.
- II. Bölgedeki Rumlar (Yunanlılar) Türklere zarar vermektedir.
- III. Bölgeye İtilaf Devletlerinin ortak askeri gönderilmelidir

Verilen maddelerinden hangileri yer almıştır?

- A) I ve III
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I - II - III

5. Paris Barış Konferansı'nda alınan karara göre daha önceden gizli antlaşmalarla İtalya'ya verilmiş olan İzmir ve çevresi Yunanistan'a verilmiştir.

Bunun sebepleri arasında;

- I. İtalya'nın Akdeniz'de güçlenmesinin istenmemesi
 II. İzmir'de Yunan nüfusunun fazla olması
 III. Yunan ordusunun İtalyan ordusundan daha güçlü

olması sebeplerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) II ve III
 D) I ve III

6. İzmir, Yunanistan tarafından 15 Mayıs 1919 tarihinde işgal edilmiştir. Buna bağlı olarak da Türk halkında öncelikle Wilson İlkelerine aykırı davranıldığı için ulusal bilinç uyanmış ve Kuvayı Milliye kurulmaya başlamıştır.

Kuvayı Milliye'nin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Düşman ilerleyişini yavaşlatmıştır.
 B) Düzensiz birliklerden oluşur.
 C) İhtiyaçlarını halktan toplamıştır.
 D) Tek bir idareden yönetilmişlerdir.

7. Kuvayı Milliye, I. Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun işgal edilmeye başlaması üzerine vatanın korumak ve bağımsız yaşama isteği sonucu oluşan direniş örgütlenmeleridir.

Kuvayı Milliye'nin ortaya çıkma gerekçeleri arasında;

- I. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması
 II. Osmanlı ordusunun terhis edilmesi
 III. Azınlıkların zararlı faaliyetlerine son vermesi

Yukarıdaki yargılardan hangileri gösterilebilir?

- A) I ve II
 B) II ve III
 C) I ve III
 D) I, II ve III

8. 1. Osmanlı Ordusu terhis edilecek ve komutanlar İtilaf devletlerine teslim olacaktır.
 2. Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerde egemenlik hakları tanınacaktır.
 3. Yenen devletler yenilen devletlerden toprak almayacaktır.
 4. Geri kalmış devletlerde manda ve himaye yönetimleri kurulacaktır.
 5. Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulacaktır.

İlyas öğretmen dersin başında tahtaya aşağıda yer alan maddeleri yazmıştır. Daha sonra bu maddelerden hangilerinin Wilson İlkelerinin maddeleri olduğunu öğrencilerinden söylemelerini istemiştir. Öğrencilerden Gözde de doğru cevabı vermiştir.

Buna göre Gözde'nin cevabı olan madde numaraları aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 1 - 2 ve 4
 B) 2 ve 3
 C) 2 - 4 ve 5
 D) 1 - 3 ve 5

9. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra İtilaf Devletleri ve azınlıklar Anadolu'da işgalleri başlatmıştır. Azınlıklar kurdukları zararlı cemiyetlerle amaçlarına ulaşabilmek için silahlı mücadeleye girişmiştir.

Amacı Batı Trakya'yı, İstanbul'u ve Batı Anadolu'yu alarak yeniden Bizans Devleti'ni kurmayı amaçlayan cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pontus Rum Cemiyeti
 B) Hınçak-Taşnak Cemiyeti
 C) Mavri Mira Cemiyeti
 D) Kilikyalılar Cemiyeti

1. Mustafa Kemal, Amasya Görüşmesi sonrasında artık tüm yurdu temsil eden "Temsil Heyeti'nin" merkezinin Ankara'ya taşınmasına karar vermiş ve 27 Aralık 1919 tarihinde Mustafa Kemal ve Temsil Heyeti yöneticileri Ankara'ya gelmiştir. Sivas ya da Amasya yerine Ankara'nın merkez yapılmasında;

I. İstanbul ile ulaşım ve haberleşme imkanının olması

II. Batı Cephesine yakın olması

III. Her yönden güvenli olması

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) I - II ve III

2. I. Amasya Genelgesi'nin yayınlanması
II. Sivas Kongresi'nin yapılması
III. Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişi
IV. Havza Genelgesi'nin yayınlanması

Gelişmelerinin oluş sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I - III - IV - II
B) II - IV - I - III
C) IV - I - II - III
D) IV - III - I - II

3. İtilaf Devletleri Mebusan Meclisi'nin açılması ile hükümetin ve padişahın yeniden ülkede otorite sağlayacağını ve Sevr Antlaşmasının meclis tarafından onaylanacağını umuyorlardı. Ancak bunların gerçekleşmemesinin yanında Osmanlı Mebusan Meclisi, 28 Ocak 1920 tarihinde Misakı Milli Kararlarını kabul etmiştir.

Misakı Milli Kararlarının kabulü üzerine İtilaf Devletleri'nin gerçekleştirdiği olaylar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Mebusan Meclisi üyelerini tutuklamışlardır.
B) Padişahı tahttan indirip yeni padişah atanmasını sağlamışlardır.
C) İstanbul'u resmen işgal etmişlerdir.
D) Alınan kararların meclisten geri çekilmesini istemişlerdir.

4. İstanbul'un resmen işgal edilmesi üzerine Mustafa Kemal, Son Osmanlı Mebusan Meclisindeki üyeleri Ankara'ya çağırıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda TBMM, 23 Nisan 1920 tarihinde açılmıştır. I. TBMM 1920 - 1923 yılları arasında görev yapmıştır.

TBMM ile ilgili olarak

I. Farklı görüşleri barındıran bir meclistir.

II. Güçler birliği ilkesini uygulayan bir meclistir.

III. Olağanüstü yetkilere sahip bir meclistir.

Maddelerinden hangileri I. TBMM için söylenebilir?

- A) I ve III
B) II ve III
C) I ve II
D) I - II ve III

ÇİTA YAYINLARI

5.

TBMM'nin açılmasından sonra oluşan yeni yönetime karşı İstanbul Hükümetinin çıkardığı isyanlar yaşanmıştır. Bunun yanında İtilaf devletlerinin desteklediği, bazı Kuva-yı Milliyecilerin çıkardığı ve azınlıkların da isyanları Anadolu'nun bir çok bölgesinde görülmüştür. Aşağıda bu isyanları gösteren bir harita yer almaktadır.

Sadece haritaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ege Bölgesinde Kuvayı Milliyeci isyanları yaşanmıştır.
B) İstanbul Hükümeti'nin desteklediği isyanlar Marmara Bölgesi'nde çıkmıştır.
C) TBMM, bazı tedbirler almak durumunda kalmıştır.
D) TBMM, birden fazla etnik grupla mücadele etmek durumunda kalmıştır.

6. I. Dünya Savaşı sonunda büyük imparatorluklar yıkılmış ve yerine milli devletler kurulmuştur.
- I. Polonya
II. İsrail
III. Yugoslavya
- Verilen devletlerden hangileri I. Dünya Savaşı sonrasında kurulmuştur?
- A) Yalnız I
B) II ve III
C) I ve III
D) I - II - III

7. Mustafa Kemal, Samsun'a çıktıktan sonra İstanbul'a gönderdiği raporda bölgede yaşayan Türk / Müslüman halkın isyan çıkarmadığını bildirmiştir. Bu durum üzerine İtilaf Devletleri Mustafa Kemal'in geri çağırılması için İstanbul Hükümetine baskı yapmıştır. Mustafa Kemal de daha güvenli olan Havza'ya geçmiş ve burada Havza Genelgesini yayınlamıştır.
- Bu genelgede "İtilaf devletlerine karşı yapılacak protesto mitinglerinde düzenin korunması ve Hristiyan halka zarar verilmemesi istenmiştir".
- Mustafa Kemal'in böyle bir istekte bulunmasında;**
- I. İngiliz güçlerinden çekinilmesi
II. Hristiyan halkın güçlü silahlara sahip olması
III. İtilaf Devletlerinin işgal etmesine bahane oluşturmamak
- Maddelerinden hangileri sayılabilir?**
- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I ve III

8. Sevr Antlaşması ölü doğmuş bir antlaşmadır ve hukuken bir geçerliliği yoktur. Kurtuluş Savaşı sonunda da Sevr Antlaşması uygulanmamış, yerine şartlar çok daha iyi olan Lozan Barış Antlaşması imzalanmıştır.
- Sevr Antlaşması'nın hukuken geçersiz olduğunu savunan bir tarihçi bu duruma kanıt olarak aşağıdakilerden hangisini sunabilir?**
- A) Meclis tarafından onaylanmaması
B) Padişahın onaylamaması
C) Mustafa Kemal'in onaylamaması
D) Halk oyuna (referandum) gidilmemesi

1. Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılmış ve Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalamak zorunda kalmıştır. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalama sebepleri arasında gösterilemez?
- A) Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi
B) Osmanlı'nın sadece Çanakkale Cephesi'nde başarılı olması
C) Çarlık Rusya'nın savaştan çekilmesi
D) Wilson ilkeleri'ne güvenilmesi
2. Sivas Kongresi, 4 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında yapılmıştır. Yararlı cemiyetler birleştirilmiş, Hakimiyet-i Gazetesi çıkarılmış, manda ve himaye kesin olarak reddedilmiştir. Yukarıda verilen metinde yer alan bilgi yanlışı nasıl düzeltilmelidir?
- A) Hakimiyet-i Milliye İrade-yi Milliye yapılarak
B) Sivas Kongresi - Erzurum Kongresi yapılarak
C) Kesin olarak ifadesi ilk kez yapılarak
D) Yararlı Cemiyetler - Kuva-yi Milliye yapılarak
3. Kurtuluş Savaşı'nın ve Nutuk'un başlangıcı olan olay nedir?
- A) Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşı'nı kazanması
B) Mondros Ateşkesin imzalanması
C) Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı
D) Havza Genelgesi'nin yayınlanması
4. I. Trakya Paşaeli Cemiyeti
II. Kilikalılar Cemiyeti
III. İslam Teali Cemiyeti
Yukarıda verilen cemiyetlerden hangileri yararlı cemiyettir?
- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) I ve II
5. Paris Barış Konferansı'nı İtilaf Devletleri savaş sonrasında oluşacak durumu belirlemek için toplamıştır.
- I. Birleşmiş Milletler kurulacaktır.
II. Doğu Anadolu'da Kürt devleti kurulacaktır.
III. İzmir ve çevresi Yunanistan'a verilecektir.
- Maddelerinden hangileri kabul edilmiştir?
- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I ve III
6. 1. Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.
2. Manda ve himaye kesinlikle kabul edilemez.
3. Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır.
4. Temsil Heyeti kurulmalıdır.
- Yukarıdaki bilgilerden hangisi Amasya Genelgesi'ne ait değildir?
- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4

7. 1. Dünya Savaşı sonrası Lord Curzon İngiliz meclisinde yaptığı konuşmada "Kürt, Arap, Ermeni, Rum ve Yahudilerin Türk egemenliğinden kurtulacağını" söylemiştir. **Mondros Ateşkesinin hangi maddesi yukarıdaki konuşmaya örnek gösterilebilir?**
- A) Boğazlar, İtilaf Devletlerinin denetimine bırakılacaktır.
B) Altı vilayet, bir karışıklık çıkarsa işgal edilecektir.
C) Demiryollarının denetimi itilaf devletlerine bırakılacaktır.
D) Osmanlı ordusu terhis edilecek.

8. I. Mavri Mira C. - Rumlar
II. Kilikyalılar C. - Yahudiler
III. Teali İslam C. - Türkler
Yukarıda verilen cemiyet-Millet eşleşmesinde hangileri doğrudur?
- A) Yalnız II
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I ve III

9. TBMM 23 Nisan 1920'de açıldıktan sonra TBMM'ye karşı isyanlar çıktı. Bu isyanları İstanbul Hükümeti, İtilaf devletleri, azınlıklar ve eski Kuva-yı milliyecilerin isyanları şeklinde ayırmak gerekir. **Bu isyanların çıkarılma amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?**
- A) Anadolu'da bağımsız devlet kurmak
B) Bölgesel egemenliklerini devam ettirmek
C) Tekalif-i Milliye Emirlerini uygulamak
D) Düzenli orduya katılmamak

10. Amacı Batı ve Doğu Trakya'yı İstanbul'u ve Batı Anadolu'yu alıp Bizans Devletini yeniden kurmaktır.

Yukarıda amacı anlatılan cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pontus Rum Cemiyeti
B) Hınçak - Taşnak Cemiyeti
C) Kilikyalılar Cemiyeti
D) Mavri Mira Cemiyeti

11. Amasya Genelgesi'nde Sivas'ta ulusal bir kongre toplanması istenmiştir.

Kongrenin Sivas'ta toplanmasında;

- I. Bölgenin en önemli ve büyük şehri olması
II. Güvenli bir şehir olması
III. Merkezi ve ulaşımın kolay olması
maddelerinden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I - II ve III

1. Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili bazı bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

ÜLKE	AMAÇ
İngiltere	Amacı, öncelikle var olan sömürgelerini korumaktır. Çünkü Sanayi İnkılabı'na bağlı olarak büyük sömürge topraklarına sahiptir ve "Güneş batmayan imparatorluk" olarak adlandırılmaktadır. Bu amaçla Uzakdoğu sömürge yollarının güvenliğini sağlamak istemektedir. Bunun yanında Osmanlı Devleti'nin petrol bölgelerini ele geçirmek de İngiltere'nin amaçları arasındadır.
Almanya	Geç sanayileşen bir ülkedir. Bu sebeple sömürgecilik yarışında geri kaldığı için yeni sömürgeler bularak hızla sanayileşmek istemektedir. Bu amaçla da İngiltere'nin sömürgelerini ele geçirmek istemektedir.
Çarlık Rusya	Almanya'ya kaptırdığı Alsas-Loren kömür madenlerini geri almak istemektedir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nden de Kuzey Suriye ve Anadolu topraklarını ele geçirmek istemektedir.
Avusturya-Macaristan İmparatorluğu	Balkan topraklarını ele geçirip, Karadeniz'e kadar genişleyen büyük bir imparatorluk kurmak amacındadır.
Fransa	Balkan topraklarını ele geçirmek ve tarihi emeli olan sıcak denizlere inmek istemektedir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin de Boğazlar ve Doğu Anadolu Bölgesi'ni ele geçirmek istemektedir.
İtalya	Geç sanayileşen ve sömürgecilik yarışında geri kalan bir ülkedir. Yeni sömürgeler bulmak amacındadır.

Yukarıda verilen tabloda hangi iki ülkenin yeri değiştirilirse tablo doğru hale gelir?

- A) Almanya Çarlık Rusya
 B) Avusturya-Macaristan İmp. İtalya
 C) Fransa İngiltere
 D) Çarlık Rusya Fransa
2. Birinci Dünya Savaşı'nda Çanakkale Cephesi hariç diğer cephelerde yenilen Osmanlı Devleti, Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır (30 Ekim 1918).

Buna göre;

- Osmanlı Ordusu terhis edilecektir.
  - İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nın denetimi İtilaf devletlerine bırakılacaktır.
  - İtilaf Devletleri güvenlikleri için tehlikeli gördüğü herhangi bir stratejik bölgeyi işgal edebileceklerdir.
  - Osmanlı haberleşme sistemlerinin denetimi İtilaf Devletleri'nin denetimine bırakılacaktır.
  - Doğu Anadolu'da karışıklık çıkarsa 6 şehir işgal edilecektir.
- Maddeleri yer almıştır.

Verilen maddelerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı Devleti'nin direniş gücü kırılmak istenmiştir.
 B) Osmanlı Devleti'nin başkenti işgal edilmiştir.
 C) Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti'nin temelleri atılmıştır.
 D) İtilaf Devletleri yapacakları işgallerin duyulmasını önlemek istemişlerdir.

3. Millî Mücadele, Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a çıkışı ile başlar. Mustafa Kemal, Anadolu'ya geçtikten sonra genelgeler yayınlamış ve kongrelere katılmıştır. Bunlardan biri de Amasya Genelgesi'dir. Amasya Genelgesi'nde,

1	Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
2	Manda ve himaye kesin olarak reddedilecektir.
3	Anadolu'nun güvenli bir şehri olan Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır. Bu kongreye her
4	Yararlı cemiyetler, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti adıyla birleştirilecektir.

Yukarıda verilen maddelerden hangisi ya da hangileri Amasya Genelgesi'nde alınan kararlardan değildir?

- A) I ve II   B) III ve IV   C) I ve III   D) II ve IV

4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili bazı bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

MİLLÎ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

1 - Havza Genelgesi	→	Millî Mücadele'nin ilk belgesidir.
2 - Erzurum Kongresi	→	Manda ve himaye kesin olarak reddedildi.
3 - Amasya Görüşmesi	→	İstanbul Hükümeti, Temsil Heyeti'nin varlığını resmen kabul etmiştir.
4 - Sivas Kongresi	→	Temsil Heyeti tüm yurdu temsil eder hale gelmiştir.
5 - Amasya Genelgesi	→	Millî Mücadele'nin amacı, gerekçesi ve yöntemi belirlendi.

Yukarıda Millî Mücadele hazırlık dönemi olayları ve bu olayların bazı bilgileri verilmiştir. Yalnız bu bilgiler dikkate alınarak;

- I. Kronolojik olarak Sivas Kongresi, Amasya Görüşmesi'nden önce olması gerekirdi.
 II. Amasya Genelgesi'nin verilen bilgisi yanlıştır.
 III. Havza Genelgesi'nde verilen bilgi de doğrudur, kronolojik sıralaması da doğrudur.
 IV. Erzurum Kongresi kronolojik olarak, Amasya Genelgesi'nden önce olmalıdır. Ancak Erzurum Kongresi'nin verilen bilgisi yanlıştır.
 V. Amasya Görüşmesi en son olaydır ama verilen bilgisi yanlıştır.

Yukarıda verilenlerden kaç tanesi doğrudur?

- A) 2   B) 3   C) 4   D) 5

5.

Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durumdan kurtulmanın yolunun saltanata bağlanmakla olacağını, Osmanlı padişahının aynı zamanda halife olmasından dolayı devleti kurtaracak kişinin padişah olduğunu savunmuştur. Bu sebeple Milli Mücadeleye cephe almıştır.	A
İzmir ve çevresinin Rumlara verilmesini engellemek amacıyla kurulmuştur. Batı Anadolu'da Türk nüfusunun çoğunlukta olduğunu ispatlamaya çalışmışlardır.	B
Cemiyet, Türk milli kurtuluş mücadelesinin haklılığını çeşitli gazete ve dergilerde yayınladıkları makale ve yazılarla Dünya kamuoyuna duyurmaya çalışmıştır.	C
Edirne merkezli olarak kurulan cemiyet, bölgenin Rumlara verilmesini önlemeye çalışmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti yıkılır ve yerine bir Türk devleti kurulmazsa buldukları bölgede bağımsız bir devlet kurmayı amaçlamıştır.	D

Yukarıda bazı cemiyetlerin bazı özellikleri verilmiştir.

Bu cemiyetlerin isimleri hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	A	B	C	D
A)	Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası	Reddi İlhak Cemiyeti	Teali İslam Fırkası	Trakya Paşaeli Cemiyeti
B)	Wilson İlkeleri Cemiyeti	Trakya Paşaeli Cemiyeti	Teali İslam Fırkası	İzmir Müdafaayı Hukuk Cemiyeti
C)	Teali İslam Fırkası	Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası	Kilikyalılar Cemiyeti	Milli Kongre Cemiyeti
D)	İngiliz Muhipleri Cemiyeti	Doğu Anadolu Müdafaayı Hukuk Cemiyeti	Mavri Mira Cemiyeti	Reddi İlhak Cemiyeti

CEVAP ANAHTARI

Sen Çöz

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
C	B	C	B	D	B	D	D	B	A

TEST 1

1	2	3	4	5	6	7	8
A	C	A	D	D	C	B	D

TEST 2

1	2	3	4	5	6	7	8
A	A	B	B	D	B	C	

TEST 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
C	D	D	C	A	B	B	C	A	C

TEST 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
C	B	A	D	C	B	B	A	D

TEST 5

1	2	3	4	5	6	7	8	9
B	C	A	B	A	D	A	B	C

TEST 6

1	2	3	4	5	6	7	8
D	C	B	D	C	C	B	A

TEST 7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
C	A	C	D	B	B	B	A	A	A	A

TEST 8

1	2	3	4	5
D	B	D	B	A

Etkinlik 1

1. Matematik Öğretmeni
2. Manastır Askeri İdadisi'dir.
3. Selanik, Manastır ve İstanbul dur.
4. Şam V. Ordu'dur.
5. Yunanistan
6. Çanakkale
7. Bulgaristan
8. Vatan ve Hürriyet
9. Sofya'da
10. Nutuk (Söylev)
11. Trublasgrap Savaşı'dır.
12. İttihat ve Terakki Cemiyetine
13. hareket
14. Türkiye Cumhuriyeti'dir.
15. İleri görüşlülüğünü
16. Çanakkale Savaşı'nda
17. İstanbul

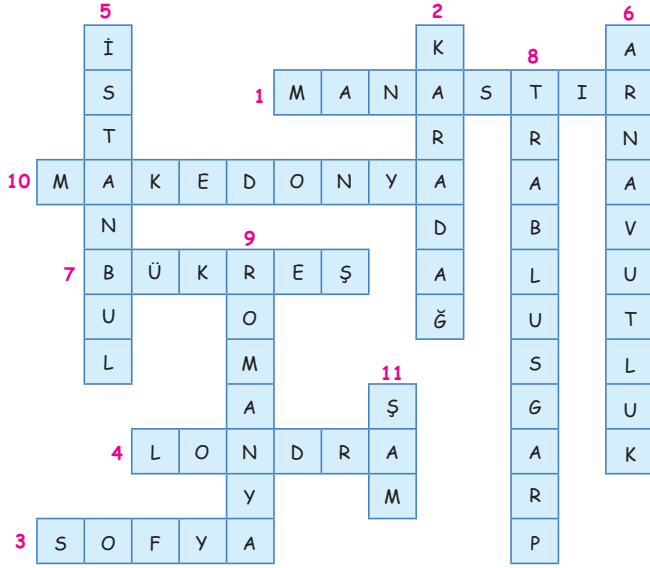

Etkinlik 2

1. Milliyetçilik
2. Sırplar'dır.
3. Arnavutluk'tur.
4. Jön Türkler
5. Atadan
6. Osmancılık'tır.
7. Kasfas (Sarıkamış)
8. Şemsi Efendi Okulu'dur.
9. Ömer Naci
10. Teğmen
11. İtalya
12. Bulgaristan'dır.
13. Londra
14. Kırklareli
15. Romanya'dır.
16. Uşi

CEVAP ANAHTARI

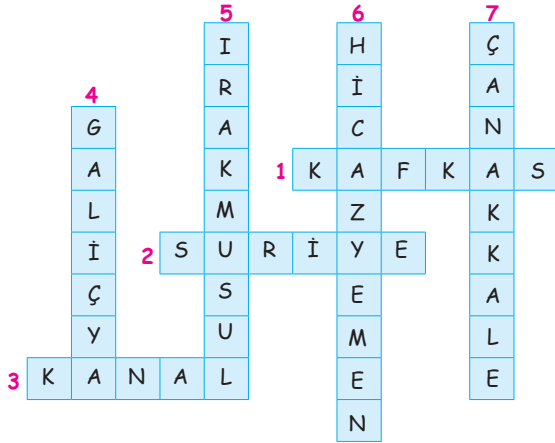
Etkinlik 3

Etkinlik 4

1. Sırbistan - Yunanistan
2. Müze
3. 19. Tümen Komutanı Yarbay
4. Anafartalar
5. Mahmut Şevket Paşa

Etkinlik 5

Etkinlik 6

